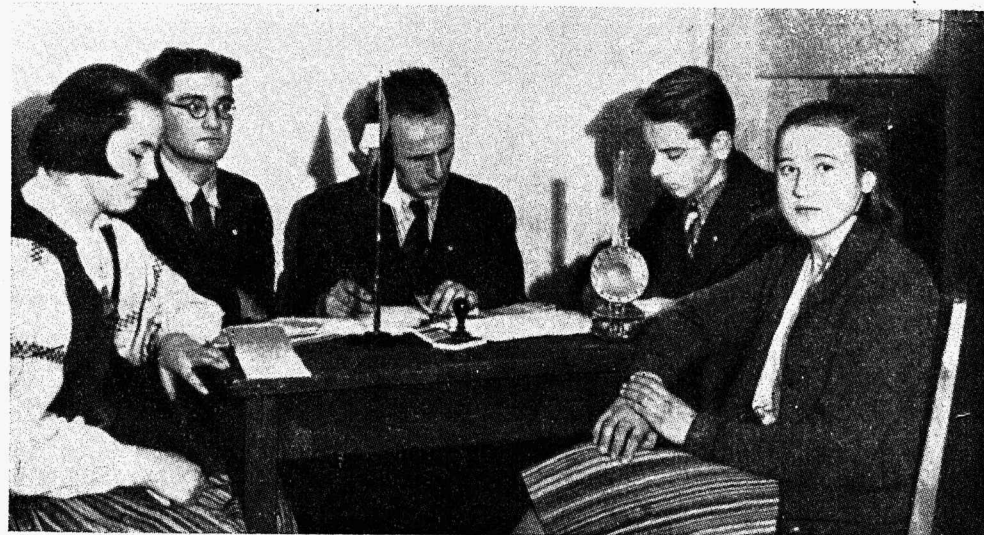
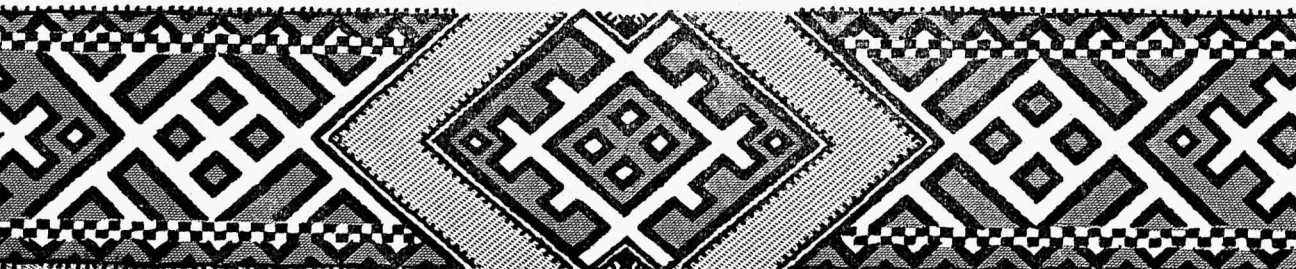

NR. 1 1939. III AASTAKÄIK JAANUAR

Maanoorteringi juhatus aasta-tegevuskava koostamas.

Ainult need

„Tõusev Nooruse“ tellijad saavad preemiaks väärtusliku sisuga ja värvitrukis tabelitega raamatu „Viljapuude standard sortiment“, kelle tellimised saavad ajakirja talitusse hiljemalt

15. veebruariks 1939. a.

Ajakiri „Tõusev Noorus“,
Pikk tän. nr. 42. Tallinn.

PÄRNUMAA PÖLLUMEESTE ÜHISPANK

Toimetab kõiki
panga operat-
sioone nii liik-
metega kui ka
võõrastega

PÄRNUS. KALEVI 47.
TELEFON 220

Maanoortele

on parimaks sõbraks, hääks nõu-
andjaks ja kaasvõitlejaks

„PÄRNUMAA TEATAJA“

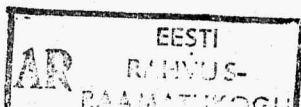
Pärnumaa loetavam ja
odavam ajaleht

Iga maanoor kandku selle eest
hoolt, et kõik tema ümbruskon-
nas loeksid „Pärnumaa Teatajat“

Toimetus ja kontor:
Pärnus,

Kalevi tän. 47.

Telefon 3-23.

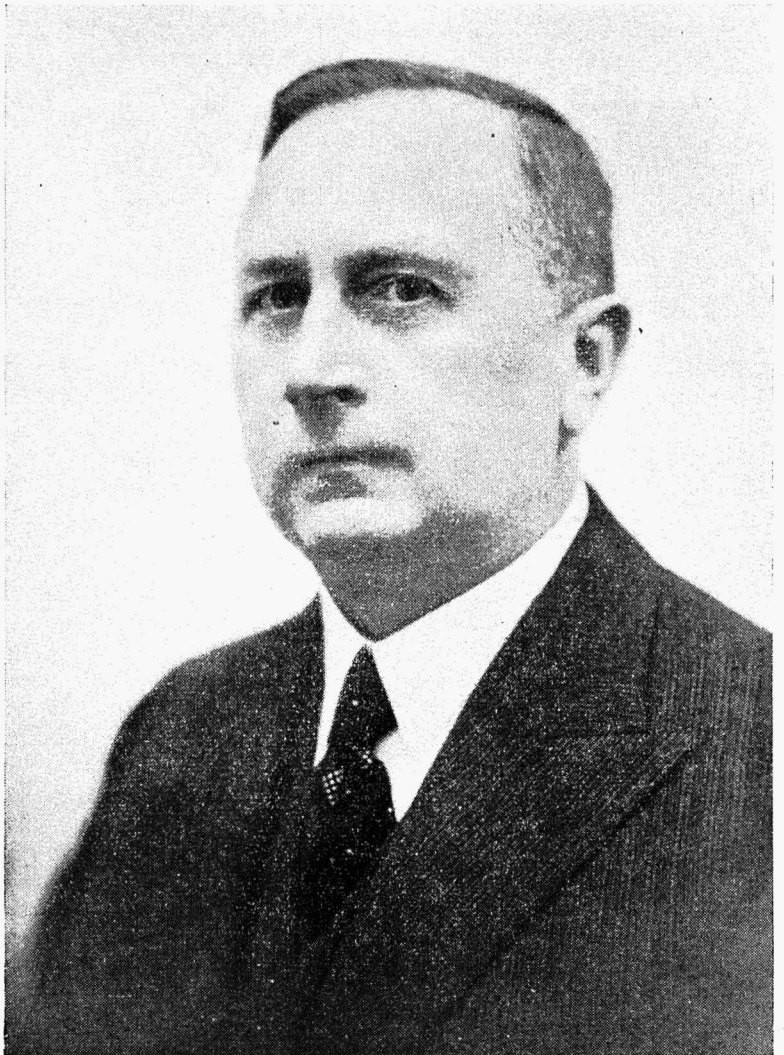

TÕUSEV NOORUS

Nr. 1. 1939

PÕLLUTÖÖKOJA VÄLJAANNE

III AASTAKAIK

A. JÜRIMA

Üleriiklik Maanoorte Vanem

Uuel aastal täie jõuga edasi!

Põllutöökoja juhatusel tuli viimastel aastatel ümber korraldada maanoorte organisatsioon. Töötati välja ja pandi maksma uus maanoorte põhimäärus ning vastavalt sellele moodustati ja kutsuti ellu uued organid. Möödunud aastal jõuti ümberkorralduse ja organiseerimise tööga lõpule, määrati maakondadesse maakonna maanoortevanemad ja põllumeeste konventidesse noortevanemad. Põllutöökoja maanoorte organisatsioon on nüüd lõplikult tööle rakendatud ja käesoleval uuel aastal võime oma tegevust jätkata juba täie jõuga senisest veel suuremal määral. Õilsad ja suured ülesanded ootavad täitmist ning tööd seisab meil ees väga palju. Otse elulist tähtsust omab just praegusel ajal töö maanoorte organisatsioonis, kuna maalt lahkumise tung on kasvanud niivõrd suureks, et maa kipub jääma inimestest tühjaks, mis omakorda meie kõige kandvama ala, põllumajanduse, ähvardab viia raskustesse. Kasvav maanoorsugu peab uuesti meie

põllumehe-elukutse ausse viima, kust ei põgeneta kergel käel, vaid kus suure huvi ja armastusega tehakse seda loovat ja väärt tööd, milleks on meie rahvale põllutöö.

Põllutöökoda tahab maanoorte organisatsioonide kaudu kasvatada maanoori vaimult terveteks ja algatusvõimelisteks, mõtteviisilt sirgejoonelisteks ja kindlasteks, kehalt tugevateks ja vastupidavateks kodanikkudeks, kellede südamest tuksub soe süda täis armastust oma maa, kodutalu ja põllutöö vastu, kes ei põgene maalt, vaid teevad sääl rõõmuga kasulikku tööd, muutes seega ka maa-elu kultuurseks. Säärane maanoorte töö on õnnistuseks oma kodule, eesti rahvale ja riigile.

Selles mõttes soovin kõigile maanoortele ja nende juhtivatele jõududele uueks aastaks palju õnne ja rohket edu nende tööks!

A. J ü r i m a .

Vaim ja võim.

Oleme näinud purjekat liuglemas merel, tõugatuna kosutavast tuulest, oleme tähele pannud tuuleveskit keerutamast tüübi paraja tuule mõjul, ja me oleme uhked. Uhked endile, et oleme mõistnud rakendada loodusjõud oma teenistusse. Kuid kas pole see seesama tuulejõud, mis päneb vihaselt mässama mere, kihutab laevad karile, lõhub hooned maatas ja murrab tüsedamadki puud metsas pilliroona maha. Siis vahest märkame, kui väetid ja abitud me oleme selle loodusjõu ees, mille taltsutajaks tahtsime endid nimetada. Siis vahest taipame, et tuulel, mis paitab ja puhastab õhku, ei ole midagi ühist tormiga, mille ees langevad uhkemadki metsahiiglased. Jäävad püsima vaid tormides harjunud jäserikud kuused ja männid karjamaa veeres kivide ja kadakate vahel.

Tormis mardunud puudel on tihti mäda, pehkinud süda. Nii pehkinud, et see põhjustas kogu puu hävimise. Kui me mardunud puud

vaatleme, viivad mõtted meid omagi südame juure. Sellest hoolimata, et väliselt terve ja õitsvas eas, võib avaldada süda kõdunemise tundemärke, võivad siingi leiduda üksikud hävimist ennustavad plekid. Sel juhul kardame iga väiksematki tuulepuhangut, rääkimata tormist.

Peame endid karastama. Värskendama keha ja vaimu selles ulatuses, et meilgi oleks küllalt elujõudu. Eesti ei vaja mitte mehi, kes kui sirgud saledad põlismetsa puud murduvad väiksema tuulepuhanguga. Eesti vajab neid jäserikke kuuski, mändi ja tammi karjamaa veerelt, — terve südame, terve hinge ja terve vaimuga. Ehk küll ajuti on vaimujõud pidanud taganema lihaste lõõgijõu ja võimu eest, on siiski ajalugu andnud õigeid lahendusi. Ka meie peame näitama vaimset üleolekut võimust. Terve vaim aitab meil püsida ja terve vaim annab meile kätte ka — võimu.

M. K.

Kasvatustöö maanoorteringsis.

Algkoolist lahkub meil 14-aastane laps ning täisealiseks saamiseni on pikk ja kasvatusel alal sageli tühi ajavahemik. Kuna kasvatuslikes küsimustes nendes aastates kodu osatähtsus väheneb ning noort hakkab juba vormima teda ümbritsev seltskond, siis sellest äratundmisest tingituna on noorte organiseerimine ja kasvatamine maanoorteringsis tunnutatud hariduslikeks ja kasvatuslikeks tööks, nagu seda on kooli töögi.

Iga noor vajab kõigekülgset arenemist, see on juba noorsoo organiseerimise seaduse loosung. Sellega on üteldud, et ka maanoorte organiseerimise vorm, maanoorteringsid, peavad andma noortele laialdasi arenemise võimalusi ja kasvatust.

Möödas on aeg, kus maanoorteringside päälle vaadati, et nad võivad olla, kuid nad ei pea olema. Meie lähem ülesanne on tihendada maanoorteringside võrku nii, et kõigil maal olevatel noortel oleks nendest osavõtt võimalik.

Organiseerimistöö edasiminekul tuleb ka süvendada tehtud tööd. Võib tähendada, et viimastel aastatel tõstetakse ikka rohkem ja rohkem noorte endi hulgas kui ka seltskonnas üles küsimus, et paljudes maanoorteringsides jätab kasvatuslik külg soovida ning puudub korra- ja distsipliinitunne. Tähendatakse, et noored õpivad küll kasvatama kõiksugu põllukultuure, kuid noore enda kui inimese kasvatamine on jäetud mõnel pool tagaplaanile.

Kes meie maanoorte töö ja tegevusega otseselt kokku puutume, eriti ilmneb see suuremate ürituste puhul, nagu maanoortepäevadel, õppereisudel, teame, et esiletoodud soovides ja tähelepanekutes on palju tött.

Maanoorteringside liikmeskond jätab veel paljudes kohtades tõesti kasvatuslikust küljest, käitumisest ja korratunde osas mõndagi soovida. Tundub, et maanoorteringsides kasvatuslik ala kõige enam söödis on ja esimeses järjekorras uudismaa tegemist vajab.

Kasvatustöö ja sisekorraldusel nõrgal alusel seisva ringi liikmetel kaob oma juhtide ja nendelt tulnud hindamise vastu usaldus. Ühtlasi taipavad seda ka ümbruskonna vanema põlve tegelased ja lastevanemad ning kõige selle tagajärjel maanoorteringsid ei oma avalikkuses tähtsust. Seepärast maanoorteringside töö ja tegevus tuleb kõigil aladel muuta senisest põhjalikumaks, mis tagab ka ringi liikme parema kasvatusel ja arenemise. Iga korralik ja põhjalik töö mõjub kasvatusel.

Kasvatustöö ala puudulikkus on seletatav paljudes kohtades vastavate juhtide puudumisega, kes oleks võimelised noortele kasvatuslikult midagi pakkuma. Teame vana tõde, et kui sa teisele midagi tahad anda, siis peab sul endal kõigepealt seda olema.

Nii on lugu ka noortejuhil kasvatusliku eeskujuga.

Kus maanoorte juhiks on õpetajad, sääl on kasvatuslikes küsimustes ka asi korras. Noorte tuleviku pärast oleme noortejuhitide küsimuses jõudnud jälle vana küsimuseni, mis kogu meie maanoorteliikumise ajaloo kestel on olnud punase niidina päevakorral, s. o. õpetajate kaasalöömine maanoorte liikumisele.

Maanoorteringsid, ja kohalik kooliõpetaja, need on kaks lahutamatu asja, kui tahame, et meie noored päälle kutseoskuse oleksid laiemas mõttes kasvatatud, kohusetruud, ausad, õilsad ja teovõimelised inimesed, kes suudaksid neid suuri majanduslikke ja vaimseid varasid ning kohustusi, mis tulevikus langevad noorte õlgadele — väarikalt kanda ja edasi viia.

Kasvatustöö tuleb põimida ringi töösse ja ellu igal sammul, nagu on ta seda korralikus kodus ja koolis. Nii ei lähe see noorele igavaks ja ringiliige omab selle alateadlikult.

Päälle töövõtete ja töösüste õpetamise tuleb maanoorteringsides eriti talvisel hooajal senisest suuremal määral rakendada tegevuse enesearendamise, seltskondlikkuskasvatuse ehk käitumise õpinge ning ühes sellega kasvatuslikul teel ringis hoida kindel kord — distsipliin.

Ringis valitseva distsipliini all mõtleme esijoones täpset ringi eesmärgi, s. o. põhikirja, kodukorra, ringivanema, juhatuse ja pääkoosoleku otsuste täitmist ning iga tegevusliikme tööle rakendamist.

Koosolekud ringis korra kasvatamiseks peavad juhatuse poolt olema hästi ette valmistatud ja läbi mõeldud ning algama täpselt. Vana vene pärandus, ootamine ja hiline mine koosolekute puhul, peaksid õppeotsustarbel ja eeskujul andmiseks kaduma esimeses järjekorras just maanoorteringsidest.

Aug. Murd.

Aastavahetusel.

Kõvema kivigi muudavad meistri peod, meeste elust räägivad muutmatud teod. Tammede tugevust mõõdab vihane torm, meeste pihta ei painuta tormide vorm... Kaljude vastu raksatab lainete mäss, kaljude kehastust kanda — see meeste [kask.

... Ja kui õhtupäike kord merre läeb, põhjavalguses kumab veel Tegude Päev. Tegude kuma — see parema homse [vooks, parem homme — järg vaba Kalevi looks.

Leho Targi.

VILLEM LUHASOO.

Maarjahein.

NOVELL.

Napilt paari täismehe sammu laiune roobastee algas Särgjärve lähedalt suurelt maanteelt ja kadus sirgete mändide vahele. Kanarbikkudega kaetud küngastel paistis tee peaaegu pabervalgena. Vankriratastest ja hobusekapjadest segamini tambitud liivariba pleekus päikeselöömast ja vihmaveest nii luitunuks, et isegi pooleaastase vaiki-oleku järele ei hakanud rohutaimi kandma. Umbes kümnekond kilomeetrit lookles tallatud liivariba läbi kanarbiku-nõmmede ja rohutute laante ning lõppes järsku Andreseharu legendikule, suurele madalmaale, jõeäärsele heinamaale. Sää! hargnes tee mitmeks ja roobasjäljed kadusid suurde rohtu hoopis ära.

Seda teed käidi aastas kõige rohkem üks kuu — heinaajal. Siis rõkkas ja elas kogu metsadevaheline legendik kui mesipuu. Vikatid vihisesid, kõrge rohi sahises ja langes värisedes, pinnihäärnid helkusid kaugele ja rehad välkusid kuumas päikeselöömast. Öhtul loitsid jõekaldal lõkketuled reastikku ja lähedalt Kaiu järvest ning Kääpa jõest kerakiv uduhall vajus aeglaselt üle madalmaale legendiku. Muul aastaajal aga oli see koht surnud, peaaegu elutu.

Kuid inimesi siiski sää! elas. Heinamaade algul, peaaegu sissesuubuva roobastee läheduses kükitas juba aastakümneid paar majahütti, suurem korstna, paari pisikese akna ja madala uksega, väiksem ainult viimasega. Selle erakasunduse metsapoolseks piiriks oli kui kaitseks metsavaimude ja tontide eest tugev, paiguti koorimata lattidest aed. Jõe pool, õue ja heinamaade rajal aga asus umbkraav, kus kasvasid varsakabjad ja krooksuksid suve läbi konnad. Vesiputked ja kare luhthein sirgusid sää! lopsakalt, paiguti täismehele vurrudeni. Heinaliste saabudes ripnesid elamu räästas, kahel pool ust ja akende kohal nõõrile aetud silgud ja tubakalehed segamini. Kõrvalhoone katusel aga valendasid reha-, vikati- ja hanguvarred.

Esimesi heinalisi tervitas käredu haukumise paraaja siberikassi suurune karvadesse

uppuv koeraplõnn. Seejärele liikus hüti üks ja sihvakas tütarlaps, vast kaheksateistkümnene, astus ahtakesele õuele. Rõõmus puna kerkis ta piimpuhtaile põsile ja sügavtumedad silmad uurisid säravalt sõitjaid. Ta suured, peaaegu õlgadeni langevad siidpehmed juuksed evisid õhtupäikese palanguis kuld kollase helgi. Ta olemus ja kuju reetsid juba teda esmakordselt nägijale, et see tüdruk pole loodud vikativarre järele. Ta võis ju seda teha, et haaras vahest, eriti kui mõni talunik kutsus, vikati ja proovis niita, kuid ta haprad sõrmed polnud küllalt kindlad juhtima suures heinas pingutust nõudvat tööriista. See oli Leeni, nagu vanamees ja mutt teda lihtsalt hüüdsid. Kuid rahvas kutsus neid kõiki kokku Metsa omadeks ja Leenit eraldi Metsa-Leeniks. Ja temast teadis kõnelda ainult külarahvas, kellel asusid heinamaad Andreseharul, kuna teised, eriti kaugema nurga inimesed, nagu Nõva ja Luigemetsa rahvas, teadsid ainult, et kuskil suurte metsade ja laante keskel, hiigelheinakõrte lõhnas asub Metsavana majahütt ja sää! elab tüdruk Leeni, peen kui õlekõrs.

Kogu oma lapsepõlve päälle koolikasarmu veetis Leeni selles igavas, välisrahvale nähtuna hirmus igavas ja surnud metsasaarel, kuna vanemad suvel käisid päeviti järve taga suures talus tööl. Harva puutus Leeni kokku välisilmaga ja noorte lõbutsemistest ning piduõhtutest oli tal kaunis umbmäärane ettekujutus.

Kunagi, arvatavasti koolipõlve lõpp-päevil, oli ta emaga käinud Välgil tuletõrje piduõhtul, kus oli mänginud Nõva puhkpillide orkester, kuid sellest oli nüüd juba hulk aega mööda ja nagu läbi udu mäletas ta veel orkestri võimsaid helisid, mis vägisi panid tolmaival tantsupõrandal keerlema noored ja vanad. See oli väga huvitav ja lõbus, kuid millegi pärast see Leenile siiski ei meeldinud. Ka polnud tal aimu kristall-lokaalidest ja kunagi ei meeldinud tal päält kuulata jutte säravaist ballidest ning uhkest elust. Looduslaps, nagu ta

oli, sündinud looduses, kasvanud looduses hirv-üksikuna, oli tas paiguti ka selle ara metslooma argus kõige uue vastu; kuid vastupidiselt, ka suur julgus juba nähtu ja tuttava vastu. Vaba loodus oli teda arendanud omamoodi, õpetanud mõistma metsade ja tuulte jututusi, lugema nende häälsustest ilmame saladusi, ennustama homset päeva õhtutaeva ja vihmakassi järgi ning päevi kestvaid sadusid udu langemisest ja hajumisest.

Kõige tähtsam, millest ta üldse mõtles pikemalt ja mille järele ta tõelist ning suurt igatsust tundis, oli heinaaeg. Ja kui see aeg jõudis, siis mõtles ta peaaegu hirmuga päevale, millal see töö lõpetatakse, sest siis algas jälle ääretu, peaaegu vangiline igavus ja vaikus.

Juhtus vahest, et sõitis jõgemööda üles või alla poisikeseohtu kalaõngitsejaid. Kuid nendega pikemale jutule ei saanud, sest enamikult nad olid Välgi kõrgendikelt venelastest karjapoisid.

Aja jooksul õppis Leeni tundma kõiki heinalisi. Ta teadis neid talude kaupa ja üksikult nimepidi. Samuti võis ta ära ütelda, kus ühe või teise talu heinamaa asus. Looajal kutsuti teda siia ja sinna appi ja siis hullas ta ühes teiste omasugustega lõhnavais neintes, sõi nende leivakatist ja kuulas uudiseid külast. Vahest kutsuti teda niitmagi, kuid Metsavana keelas selle järgmiste sõnadega:

„Ei tema jaksa niita! Kas te ei näe, kui peenike ta on, nigu õlekõrs.“

Ühel õhtupoolel, kui juba paljudel hein loos oli ja osa veel niitis, hakkas metsavahelt silma parmudega võitlev pisike valge ruun. Vankris istus kolm inimest.

„Teab, kes need on“, ümises uudistades Metsavana. „Põle ennem veel siin näinud.“

Ka Leeni toetus hetkeks vanamehe kõrvale lattaia najale ja silmitses huviga tulijaid. „Ei ole näinud jah“, nõustus ta.

„Sa pime küll“, pragas vankris istuv vanem mees. „Vägisi pistavad ruuna nahka.“ Poiss, kes istus seljaga ettepoole, säarikuis jalad toetumas vankri tagalauale, itsitas muheldasti, kui vanamees suure kasehaoga hobuselt parme eemale peletas ja seejuures ka mõne tulise kuradi söödikute arvel lendu laskis.

Uued heinalised peatusid. Poiss hüppas vankrist ja vaatas küsivalt ringi.

„No tere ka!“ litsus viimaks vanamees põrinal läbi hammaste, silmates Metsa omi aial. „Kuspool see Raja heinamaa om?“

Metsavana astus käbedasti vankri juure. „Ah Raja?“ küsis siis. „Kas teie teete tema heina ära või?“

„Nõnda neh“, ühmas võõras mees. „Mädand reo“, lisis aga kähku, märgates hobuse seljal jälle parme.

„Kas pooleks või?“ uuris Metsavana. „See juba tasub! Sääal on hein täismehel lõua alla.“

„Meie ostsime Raja talu ära“, ütles senini vaikselt istunud talunaine vankrist.

„Ah ära kohe!“ imestus Metsavana. Aga siis pööras ta vilkalt oma hüttide poole ja hõikas Leenile:

„Mine näita neile, kus Raja heinamaa on!“

Vanker hakkas jälle liikuma. Uus Raja peremees vehkles kasevemblaga ja poiss sammus Leeniga mõni meeter järel.

„Küll on ikka heina“, imestus poiss, et kuidagi juttu alustada.

„Siin on iga aasta suur,“ kiitis tüdruk. „Aga tänavu on see kõige suurem.“ Ta piilus salaja poisi pruunistunud nägu ja ta laiulõngu.

„Olete ka heinal või?“ küsis see.

„Ah, ei! Ma elan siin.“

Poiss pööras viivuks oma pruunid silmad tüdrukule.

„Olete Metsa-Leeni või?“ küsis taibates.

Leeni naeratas ja noogutas päaga.

„Inimesed ütlevad nii,“ lisas.

„Hm,“ tegi ainult poiss ja siis ei rääkinud ta tükil ajal sõnagi. Ka Leeni ei teadnud, millest juttu uuesti alustada. Jõudes umbes kesk heinamaid, kus jõgi tegi suure kääru järve poole, hõiskas Leeni:

„Siin!“

Vanaperemees peatas hobuse.

„Noja-neh!“ hüüdis. „Siin see ikke oligi kaardi pääl ka.“ Viivu ta veel tunnistas heinamaad vankris istudes, rehendas piibuvarega piire, vedas siis suure hõbeuuri vestitaskust välja, lõi keelega korraks laksu ja ütles: „Nojah, eks ma arvanud, et kaks tundi kulub sõiduks ära. Kell juba üheksa, ega kedagi.“ Oli selge, et see „ega kedagi“ tähendas pihtahakkamist. Vanamees ja vanamutt kobisid vankrilt maha.

„Aksel, kisu vikatid karsi alt välja,“ kamasandas vana ja asus ise hobuse juure ametisse.

„Hüvasti,“ ütles poiss Leenile. „Aitäh juhatamise eest. Ehk tulete loole ka?“

„Kui aga kutsute,“ vastas tüdruk.

„Tõsiõige jah, loole jah, kui aega on,“ leidis vanamees ka midagi lausuda.

Seejärgi hakkas Leeni tagasi sammuma.

Lattaial peatus ta veel ja vaatas üsna kaugele jäänud uusi heinalisi. Peremees ajas säääl juba esimest kaart. Parmude ja sääskede kaitseks popsis ta mehiselt piipu. Hallid pilved ta pää ümber paistsid selgesti Leenini. Metsavana tegi ka asja aiale.

„No ma arvasin, et kaua see vana Raja Jüri ikke mässab selle taluga,“ algas ta pääle paarikorralist kõhatamist. „Ega sa küsinud, kuipalju nad maksid ta talust?“ pööras ta järsku tütre poole.

„Ei — mine'nd, kas seda kõlbab küsida,“ vastas tüdruk.

„Tõsi jah,“ nõustus vana. „Hakka nüüd võhivõõra inimese käest küsima.“ Ta tunnistas veel tükk aega eemal niitjaid ja tegi siis minekut läve poole. Veel kuulis Leeni, kuis ta uksepakust üle astudes habemesse pobises: „No ega alla miljonit vana Jüri küll kohta ära andnud. Ega ta loll põle.“

„Miljon,“ püüdis Leeni üllatunult vana sõnad kinni. „Mõtelda, terve miljon!“ Nüüd hakkasid ta pään piinama hoopis uued mured. Kogu õhtu seisid tal silme ees Raja uus peremees ja poiss, keda vanamees oli Akseleks hüüdnud. Tema arusaamise järgi pidid need päratu rikkad inimesed olema, sest nad olid miljonärid! Tiitel, mida iga harilik suulik ei või endale lubada.

„Hüvasti! Aitäh juhatamise eest,“ oli lausunud poiss, kui Leeni neile teed juhatas. Teab, kas seda igaüks oleks ütelnud? Vist küll mitte, sest Leeni oli varemgi mõnele teed juhatanud ja heinamaa piire näidanud, aga ei senini polnud keegi osanud tänada.

Peaaegu päikese loojakuni istus Leeni lattaia ääres madalal pingil ja viskas ajuti vilksti! pilgu üle laiade rohoväljade. Ta tõi oma õmblustöögi sinna ning laskis nõelal vilkalt käia, et uued heinalised, eriti see poiss, ei saaks ütelda, nagu oleks Metsa-Leeni mõni laisk ja lohakas tüdruk!

Paaril korral arvas ta, et see on möödunud narrus, mis võib tulla siis, kui nähakse uut inimest. Kuid hilisõhtul vaiba alla puges tundis erilist meeldivust selle poisi vastu. Ja rinnaski oli tunne, millist Leeni varem kunagi polnud tundnud. Oli see esimene... hm... rumalus, ta ei tahtnud sellest pike-malt mõelda, nii naeruväärt paistis see talle.

Aga kui ta hommikul ärkas, oli ta esimeseks mureks lattaia juure minna ja pilgu üle heinamaade heita. Aksel ja vanamees vihtusid niita särgiväel. Perenaine õiendas midagi vankri juures.

„Kui niidaks ise ka säääl,“ turgatas tüdrukul ajus. „Teab, kas jaksaks selle turjaka poisiga sammu pidada? Vana küll ütles iga-ülele, et oh, Leeni on peenike kui ölekõrs, ei tema jaksa, — kuid mine tea. Algul ehk võtab käed raku ja piha valusaks, aga pea sellega ära harjuks...“ Nii mõtles ta omi mõtteid risti ja rästi ning õhtu saabudes vaatas igatseva huviga Raja rahva lõkketuld. Järveäärsed heinalised, Uuseni omad, lõpetasid juba kuhja tegemist ja vana Arno asus kuhjaotsast alla ronima. Ise ta laulis laia häälega: „Ma tulen taevast ülevalt...“ Tüdrukud kilkasid, Hansu-Volli venitas lõõtsmoonikat, Jüri-Hugo pinnis veel vikateid, et hommikul vara teistele märkamatu niitmi-seks tund või poolteist ära varastada. Närbuma hakanud heina magusad lõhnad täitsid kihulastest vinisevat õhku... Saare talu peremees Regi, vanapoiss, oli sulasega heinaliiku joonud ning nüüd karjus ta kõva häälega sao otsas seistes:

„Lurud! Kes ma olen?! Vahenõmme krahv!“

Kõik need tembud ja heinateonaljad olid Leenile aastate möödudes nii tuttavaks saanud, et ilma nendeta ta seda aega ei osanud ette kujutada. Meeleldi ta oleks külarahvaga seltsinud, kuid ta leidis, et millegi pärast nüüd eriti ei sobi sinna minna. Tundis nagu häbi selle uue poisi ees. Metsa vana hõige äratas ta kaunitest unelmatest ja kiiresti kadus ta tupp.

Algus teine, rohkem rahutum ja mõteterikkam öö kui eelmine. Uni ei tulnud ei küljeli ega selili lamades. Voodi tundus liiga soojana, peaaegu higistama panevalt palavana.

„Meeldin ma talle, või mitte?“ arutas ta. „Kui ma meeldiksin talle või natukegi.“ Aga

ärgu jälle külarahvas ja uued Raja omanikud arvaku, et Metsa-Leeni tahtis poisile meeldida selle jõukuse pärast! Ei! Mitte põrmugi. Temale, Leenile, meeldiks Aksel siis veel enam, kui neil polekski talu. Aga kui on juba talu, siis olgu, sest talu omada pole ju mingi patt. — Nii sugused mõtted kihutasid Leeni pääs ringi. Üks mõte tekitas uue ja varsti oli neid nii palju, et Leeni ei saanudki uinuda. Proovis ta kuidas tahes, aga ei uni tulnud. Oli vist seda raskemini vajunud vanade hallidele laugudele ja väsinud liikmetele. Vaimude-tund oli läbi. Vanad magasid ammu. Leeni tõusis ettevaatlikult voodist, kuulatas isa ühetoonilist norskamist ja hiilis siis kivistarvairail õue. Ööjahedus ja kastehall vajasid vastu. Lõkktuled jõe ääres olid kustunud ja heinamaadel valitses unerahu. Aia ääres ja lillepeenarde rohus sädele-

sid kullana jaanivaglad. Udust kuuldus hobeuste puristamisi ja suuliste tasast kõminat...

Tuksleval südamel sammus Leeni kitsast rada kaudu jõe ääre. Sää! ta istus õõtsuvale purdele ja jäi aeglaselt voolavat vett vaatlema. Ühes selle tumeda vooluga ujus mõte uuesti Raja heinamaade poole ja noore tüdruku esimese armastuse kired ning tusk avaldusid tasase ohkega rinnas... Kiigutaja metsas huikas öökull. See harmoniseeris suveöö romantika ja süütu armastuse üheks kauniks unelmaks, mis hetke vältel täitis ta noort südant õrna joobumusega ja läbistas teda õnneliku värinaga... Kui palju varemaltki ta oli mõtelnud samu mõtteid, kujutanud endale unelmais printse, kes tulevad kaugete maade ja merede tagant kulla ja hõbeda säras, võr-ratult kaunid ja mehised, ning kuidas nad paluksid ta kätt! (Järgneb.)

Viimane lahkumine.

Pühad olid möödunud kiiresti. Helvi hakkas pakkima omi asju kohvritesse.

Mõnd aastat oli juba nii olnud, ent üha raskemaks muutus aastatega Helvile see kodunt lahkumine. Teadis küll, et ei lähe jäädavalt, et kevadel pöördub taas tagasi siia, ent siiski... oli kurb ja valus... Eriti veel tänavu, millal pidi see minek olema viimane nii-või teisiti, sest Helvi oli jõudnud lõppklassi ja kui lõpetab selle kevadel, siis... Jälle katkes kujutelma habras ahel... Mäletas, millise uhkuse ja enesetundega oli lahkunud esimesel sügisel: ta oli ainuke kodumurga algkooli lõpetajate seas, kellel avanes võimalus õppida edasi kõrgeemas koolis. Ja nüüd? Endised kooliõed algkoolist askeldavad kõik kodukülades, kes juba perenaisena, kes isatalus ema abilisena, mõned neist on õppinud kodumajandusmõned põllutöökoolis, osal pole õnnestunud pääseda kuskile, ent nad kõik näivad sõpradena, ühise perena, kuhu Helvi enam ei kuulu. Teda ei võrristada küll lausa, ent koheldakse siiski teisiti kui omasuguseid... Ta on ju tark, koolitatud...

Ent Helvit tõmbab siiski mingi tung enam nende, kui nüüdsete kooliõdede, poole, kes teda küll omasuguseks peavad ja siira südamlikkusega kohtlevad.

Kodutalu võimaldab talle esineda nende seas väärilt, kuigi Helvi sageli kuuleb isa kurtmist raskete aegade, madalate hindade ja rahapuuduse üle, — temale ometigi ei keelata midagi.

„Kui lõpetan kooli, tasun kord kõik kuhjaga,“ oli ta mõelnud naiivilt esimesil kooliaastail, ent nüüd on ta kogunud, et see võib olla vaid täitumata unistus. Vanemalt, juba kooli lõpetanud kooliõdedelt on ta kuulnud raskusist vähegi tasutava teenistuse hankimisel, kuna paljudel on see osutunud hoopiski võimatuks. „Kui oleks lõpetatud ka ülikool, oleks teine asi,“ väidavad nad kõik kui ühest suust.

Kas minna ka ülikooli, mõtles Helvi siis. Minna selleks, et kunagi teenida ra-

ha, millega täita need lüngad, mis jäänud kodutalu tema koolitamise tõttu. On ju isagi vahel eietanud selliseid mõtteid: „Uut lauta oleks ju vaja, elumajagi vajaks suuremat remonti; siia-sinna mujalegi läheks lohendavat rahakopikat tarvis, ent... kui tahtmist on, eks ajame kuidagi läbi...“

„Eks ajame läbi“, need on Helvi isa alatised sõnad. Vanale laudale seatakse toed lae alla, paigatakse katust ja parandatakse alusmüüri; elamukatus muutub kirjukuks aukude katteks löödud laastudest... nii aetakse läbi, sest Helvi õpib. Ja läheb ta ülikooli, siis kestab selline „läbiajamine“ veel aastaid, kuna ülikool nõuab üha uusi kulutusi...

Vanaema jutustuste järgi teab Helvi kodutalu minevikku, teab, et siin on mitmed põlved esivanemaid pingutanud ja töötanud, hoolimata endast ja oma huvisi salates, ikka vaid talu huvides ja hüvedeks, järeltuleva põlve paremusteks. Sääil, kus nüüd lohkavad viljad, olnud paar põlve tagasi võsastunud metsamaa, sääil, kus nüüd heinamaal niidetakse heina masinal, olnud mätlilik padrik, kus põsaste vahelt ja mätastelt kogutud viikatiga heina peotäite viisi, sumades märjal suvel poole sääreni vees ja poris. Ainult väilke lapilke põldu asunud ainsa hoone ümber, milleks olnud nüüd ammu lagunud ja lammutatud rehetare, kust leidsid päävarju nii inimesed kui ka loomad. Aga sellegi eest tuli mõisahärrale tasuta ränka renti teopäevade näol. Ent elati, aeti läbi. Parandati maad, ehitati hooneid, soetatil karja ja kasvatati lapsi, ja kui talude müümine tuli, koguti kopikhaaval raha, kuni suudeti talu tasa maksta ka rahas. Iga põlv püüdis ise ajada läbi piskuga, et järgmisel oleks seevõrd parem, iga põlv hoolitses esijooones oma järglaste eest ning talu oli see ühendav side läbi aastakümnete, terve sajandi ja kauemgi — kelle kaudu see hoolitsus käis. Sest mis tehti talu hüveks, tehti ühtlasi ka laste hüveks. Kuni nüüd see talu võimal-

das temale — ainsale järglasele — hariduse selleks, et... ei, Helvi raputab energiliselt oma heledaid lokke, lahkuda siit jäädavalt, see mõte ei mahu temale pähe...

Alati on siin inimesed „ajanud läbi“ talu huvides, tema on olnud esimene, kelle huvideks talu on pidanud „ajama läbi“, ning see teadmine lasub nagu koorem ta hingel. Ta tunneb, et tema kohustus selle talu vastu on järelikult veelgi suurem, et ta ei või, ei saa ega tohi jätta seda täitmata, see oleks otse roim.

„Ära koolita tüdart, kui sul raha pole,“ olid ütelnud isale õed — Helvi tädid — kui nõudsid oma pärandusosa talust ja isal selle tasumisega raskusi oli, — ent isa ei hoolinud sellest. Koolitas hääs usus ja lootuses, et kunagi oleks Helvil parem, kergem, täites nii igipõlvede traditsiooni, ent lülitades sellest välja talu, senise vahemehe, kelle kaudu see hoolitsus käinud. Kas oleks see tänamatus, kui müüd Helvi loobub sellest võimaldatud kergest põlvest, toimides oma südame hääle ja suguvõsalt pärandatud tunnete sunnil, pühendades end täielikult pärast kooli lõpetamist — kodutalule!

Tõsi, kunagi ei saa ta siin täiel määral kasutada koolis kulukalt omandatud teadmisi, ent suudaks ta seda siis mujalgi, kon-

tori- või kassapreiiina, halvemal juhul müüjannana äris või platsinäitajana kinos? Ei, ei mitte kuskilgi vist, sest teadmiste pagas lõppude-lõpuks pole ometigi terveni kasutamiseks igapäevases elus, ei sääli niisamuti nagu siingi. Tehes inimest teadlikuks on see ühtviisi kasutatav igal pool. Võib-olla leiab ta selle abil veel ühise keele endiste kooliõdedegagi, kui need näevad, et ta ei püüagi eralduda neist ning siis võimaldaks tal jagada omi teadmisi neilegi, et saada vastu veelgi uusi ja vajalikke. Ning sellises vastastikkuses ühistöös tekiks jõud, mis aitaks palju kaasa kodutalu ja kodukülla hüvedeks ja õnneks. Ning nii oleks täidetud temagi kohustus ja osa selles pikas arenguahelas, mille viimne lüli on praegu tema...

Tujukas tuul oli lumivalge pilvega varjutanud hetkeks päikese, Helvi aga naeratas endamisi: „Tuul, mis kogub ja toob pilved, seesama tuul need ka hajutab ja viib. Eks samuti siis minagi, olles kogunud pilvi kodutalu taevasse, ole ka kohustatud neid hajutama. Ja et selleks mujal võimalust ei ole, siis jään siia...“

Ning selles veendumuses jatkas ta kergendatud südamega kohvrite pakkimist — viimaseks lahkumiseks kodutalust!

M. S.

Küünlapäev.

Muistsed eestlased pidasid väga lugu igasugustest tähtpäevadest. Nendel oli neid väga palju. Praegugi võime tähele panna vanemaid inimesi, eriti maal, kes arvavad aega umbes nii: „Joulust kuus nedalat küünlapäeva, küünlast kümme künnipäeva, üksteist jürini, kaheksa karjalasku, seitse maarjapäeva, jne.“ Või jälle jõulust kuus küünla, küünlast seitse maarja, maarjast neli jürini, jürist üheksa jaani jne. Need päevad pidid igal muistsel eestlasel pääs olema, sest nende päevade järgi arvestati aega.

Selline ajaarvamine on seletatav sellega, et vanal ajal oli kalender, nagu meie seda tarvitame, täiesti tundmatu. Tõenäoliselt võis kalender meile ilmuda vast kaks ja pool aastasada tagasi.

Sirvides ka praegust kalendrit, leiame säält kaugelt üle viiekümne igasuguse tähtpäeva. Neist kindlalt on püsima jäänud veel künni- ja külvipäevad. Eriti viimased, sest vähe leidub põllumehi, kes ei peaks meeles külvinädalaid. Aastaaega aga hakati arvama vanasti toomapäeval, millal algasid ka jõulud, kestes kuni küünlapäevani. Sellest võib järeldada, et vanad eestlased ei pühitsenud jõule Kristuse mälestuseks, vaid võtsid neid puht puhkepäevadena. Ka praegu võib Setumaal ringi rännates kuulda enne jõulu, et „talsepüha jo senhdse päral.“ Kristuse sünni-

päevaga on nad liidetud nähtavasti Rootsist saadud pärandusena, kus pühitseti jõule veel üks aastasada tagasi vähemalt neli päeva.

Mispärast aga muistsed eestlased jõule ni kaua pühitsesid, selle kohta täpsemad andmed puuduvad; kuid seletatav oleks see sellega, et talvel kibeda pakasega ja tuisuste ilmadega ei olnud rahval muud tööd teha kui jahil käia. Sedagi tehti niipalju kui elamiseks tarvis läks. Suurem osa talvisest ajast aga viibiti soojas kodus ja puhati süvist väsimust. Uus tööhooaeg algas küünlapäeval, kuna selle päevaga arvati murduvat külma süda.

Küünlakuud üldiselt nimetati r o d o k u u k s, kuna sel kuul on ilmad kaunis muutlikud: tuisused, tormised ja paiguti ka saju- sed. Sellesse jäävad ka vastlapäev, tuhkapäev j. t.

Vanarahvas ütleb, et kui küünlapäeval (2. veebruaril) paistab niipalju päikest, et mees jõuab hobuse selga hüpata, on ka suvel, eriti heinaajal, kuiva ilma. Teine vanarahva tarkus käib aga nii: kui küünlapäeval härg saab katuseräästast juua, ei siis maarjapäeval saa kukki juua. Töö, mida iga põllumees küünlapäeval tegema pidi, oli sõnnikuvedu. Kas või hargitais sõnnikut kapsamaale, aga viima pidi.

V. L.

Uue maanoorteringi asutamisest.

Agr. E. Nugis.

Algatajad.

Maanoorteringide võrk üle maa peab kujunema nii tihedaks, et igal maanoorel oleks võimalik osa võtta maanoorteringi tööst. See normaalne maanoorteringide arv peaks vastama ligikaudu meie maal asuvate 6-kl. algkoolide arvule. Seega peaks igas suuremas algkooli ringkonnas tegutsema maanoortering.

Koolikohustuse täitnud noorelt ei saa nõuda, et ta algkoolist tulles kohe näitaks erilist aktiivsust maanoorteringi asutamiseks. See oleks temale liiga raske ülesanne.

Algatuse maanoorteringi asutamiseks peaksid võtma endale juba küpsemas eas olevad noored, kes on lõpetanud kas põlluvõi kodumajandusliku kutsekooli või on ise pärast algkooli lõpetamist oma silmaringi laiendanud.

Kui seesugused noored puuduvad, siis oleks väga tänuväärne asi, kui maanoorteringi asutamise mõtte algataks mõni täiskasvanud inimene, näiteks õpetaja, assistent või tegelik põllumees.

Ettevalmistused.

Kui mõni laiem silmaringiga noor või täiskasvanud seltskonnategelane on veendunud maanoorteringi asutamise vajalikkuses, siis peab ta leidma endale kõigepealt noorte hulgast mõtteosalisi. Ta räägib oma kavatsusest külas teadaolevatele ärksamatele noortele ja püüab neilegi selgeks teha maanoorteringi vajalikkust. Enamasti on noored oma organisatsiooni asutamise mõttest vaimustatud ja nii kujuneb rühm mõtteosalisi, kes võtavad oma ülesandeks maanoorteringi asutamise.

Ülemaalse Maanoorte Ühenduse sekretariaadist (aadress: Pikk 42, Tallinn), tuleks tellida maanoorteringi normaalpõhikirja (hind a 10 senti) ja registreerimise leht. Soovikorral võib tellida ka maanoorteringi liikmekaardi raamatu (50 lehte, hind 25 senti), et kohe pärast maanoorteringi asutamist kassahoidja saaks asuda vastu võtma liikmeraha.

Kui maanoorteringi asutamise koosolekule kavatsetakse kutsuda selgitava kõnega esinema konsulenti, instruktorit või assistenti, siis tuleks nendega aja suhtes aegsasti kokku leppida.

Liikmete kogumine.

Maanoorteringi peab püüdma liikmeks saada kõiki neid noori, kes elavad asutatava maanoorteringi piirkonnas, seepärast peavad asja algatajad koostama nimetatud piirkonna kohta nimekirja kõigist noortest, kes on koolikohustuse täitnud, kuid pole veel 25 a. vanaks saanud. Andmeid selleks saab kohaliku algkooli juhatajalt (kui ka noortelt endilt).

Enne maanoorteringi asutamise koosoleku kokkukutsumist peaksid asja algatajad selgitama oma organisatsiooni vajadust kõigile noortele. Selleks jaotavad nad omavahel ülesande nii, et igaüks külastab oma lähemas ümbruses või külas teatud piirkonnas elavaid noori ja teeb neile asja selgeks.

Kui palju peaks olema asutatava maanoorteringi piirkonnas noori, et organisatsioon võiks olla elujõuline?

Üle maa on viimastel aastatel keskmiselt 30 liiget iga maanoorteringi kohta. Tegelikud tähelepanekud näitavad, et 15-liikmeline maanoortering võib töötada väga edukalt. Kui liikmete arv langeb alla 10, siis enamasti ei saa juhid enam organisatsiooni sisse hääld tööhoogu.

Missuguse organisatsiooni juure asutada maanoortering?

Maanoortering ei ole juridiline isik, seepärast ei saa teda asutada täiesti iseseisva organisatsioonina, vaid ta peab kuuluma kas kohaliku põllumeeste konvendi juure või noorte osakonnana mõne seesuguse seltskondliku organisatsiooni juure, mille põhikirjas on ette nähtud võimalus noorteosakonna asutamiseks. Kooli juure ei saa asutada maanoorteringi selle normaalpõhikirja alusel, sinna on võimalik asutada ainult

noorteühingut, kus noored tegevliikmeteks saavad olla kuni 20. eluaastani.

Tegelikult elu tähelepanekud näitavad, et maanoortering on siis elujõulisem, kui noored võtavad selle tegevusest osa tegevliikmetena kuni 25 eluaastani. Eriti paistab see silma sääl, kus maanoorteringi piirkonnas on noori vähe.

Kõige parem on asutada maanoortering selle normaalpõhikirja alusel kohaliku põllumeeste konvendi juure. Põllumeeste konvent toetab maanoorteringi tööd niihästi moraalselt kui ka majanduslikult.

Mõne seltskondliku organisatsiooni juure on mõtet maanoorteringi asutada siis, kui see organisatsioon on ise niivõrd elujõuline, et ta suudab ka maanoorteringile kasulik olla, nii võiks arvesse tulla näiteks tugev põllumeeste selts, kellel on aktiivne liikmeskond ja oma varandused. Sagedasti püüavad seltskondlikud organisatsioonid enda juure asutada selleks maanoorteringi, et see elustaks ka organisatsiooni tegevust. Muidugi koormab niisugune koostöö asjatult maanoorteringi tegevust ega ole noorte seiksohvalt kasulik.

Enne maanoorteringi asutamise koosoleku kokkukutsumist tuleb vastava organisatsiooni juhatusega asi läbi rääkida ja põhimõtteline nõusolek saada maanoorteringi asutamiseks organisatsiooni juure. Kõige parem on asjast rääkida kohaliku maa- ja metsanduskonsulendile, kes oskab anda koha pääl selles asjas kõige paremat nõu ja on alatises ühenduses põllumeeste konvendiga.

Asutamise koosoleku kokkukutsumine.

On eespool kirjeldatud ettevalmistustega lõpule jõutud, võivad algatajad kokku kutsuda maanoorteringi asutamise koosoleku. Koosoleku päevakorda on soovitatav võtta järgmised punktid:

1. Koosoleku avamine ja rakendamine.
2. Kõne maanoorte organiseerimise vajadusest.
3. Maanoorteringi asutamise otsustamine ja põhikirja vastuvõtmine.
4. Ülemaalse Maanoorte Ühenduse liikmeks astumise otsustamine.
5. Valimised.
6. Liikmemaksu suuruse määramine.
7. Koosolekul algatatud küsimused.

Koosoleku kokkukutsumisel tuleb silmas pidada koosolekute seaduses (RT 42 — 1938. aastal) ettenähtud järgmisi nõudeid.

Koosoleku korraldajaks võivad olla hääleõiguslikud Eesti kodanikud ja registreeritud juriidilised isikud.

Koosoleku korraldajad peavad koosolekust teatama kirjalikult kohaliku politseikomissarile hiljemalt 24 tundi enne koosoleku algust, kui koosolek peetakse kinnistes ruumides, (lahtise taeva all peetavast koosolekust tuleb teatada vähemalt 48 tundi enne algust).

Teadaandes tähendatakse:

1) Koosoleku koht, 2) koosoleku aeg, 3) koosolekul arutusele tulevad küsimused (päevakord), 4) koosoleku korraldajate nimed, perekonnanimed, vanus, kodakondsus (Eesti) ja elukohad.

Kui koosoleku korraldajaks on juriidiline isik (organisatsioon), siis tulevad samad andmed märkida juriidilise isiku vastutava esinduse kohta.

5) kõne või loengupidaja nimi, perekonnanimi, vanus ja elukoht,

6) kas koosolekust võtavad osa isikud alla 18 a. vanuse.

Teadaanne on tempelmaksuvaba.

Politseikomissar annab hiljemalt 12 tundi enne koosoleku algust korraldajatele või viimase poolt volitatud isikule kviitungi teadaande vastuvõtmise kohta.

Koosoleku käik.

Koosolek tuleb avada hiljemalt ühe tunni jooksul pärast teadaandes märgitud aega, vastasel korral loetakse koosolek mittetoimunuks.

Koosoleku avab keegi korraldajast. On soovitatav kohe pärast avamist laulda üks ühislaul.

Koosoleku avaja juhatab ise koosolekut või laseb selle valida koosolijate poolt. Protokollija tuleks valida.

Kõneleja selgitaks kuni ½ tunni kestvuses kõnes maanoorte omavahelise koondumise tähtsust ja põhjendaks maanoorteringi asutamise vajadust.

Pärast sõnavõtte otsustatakse hääletamisega maanoorteringi asutamise küsimus. On otsus jaatav, siis minnakse päevakorras edasi, loetakse ette ja võetakse vastu põhikiri ning sellega ühes otsustatakse ka, kas maanoortering asutatakse põllumeeste konvendi või mõne seltskondliku organisatsiooni juure.

Edasi on tarvis korraldajate poolt põhjendada maanoorteringi registreerimist ülemaalises Maanoorte Ühenduses ja hääletamisega sellekohane otsus vastu võtta.

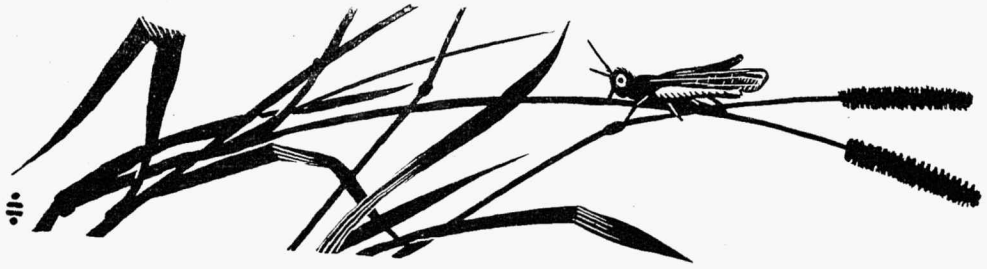
Asutamise koosolekul tuleks valida eraldi maanoorteringi esimees ja siis kolmeliikmeline juhatuse, kes jaotab omavahel ise ametid — esimehe abi, kirjatoimetaja ja kassahoidja.

Pääl juhatus tuleb valida veel 3 juhatuse liikme kandidaati ja 3-liikmeline revisjonikomisjon.

Liikmemaksu suurus on maanoorteringides tavaliselt 25—50 senti, see tuleb määrata üldkoosoleku hääleteenamusega.

Kõik asutamise koosolekust osavõtjad loetakse maanoorteringi liikmeteks, kui nad selleks soovi avaldavad ja oma nimed vastavale nimekirjalehele kirjutavad.

Pärast läbirääkimisi tänab koosoleku juhataja või mõni korraldaja kõiki koosolijaid ja lõpetab koosoleku ühislauluga.

Juhised kõrsheina seemne kasvatuseks.

Agr. H. Selja.

Maa valik ja ettevalmistamine.

Tähtsaim kõigist võtetest heinaseemne kasvatamisel on maa valik ja ettevalmistamine. Heinaseemne põld asutatakse 2—7 aastaks, olenedes heina liigist. Seepärast valitagu heinaseemne põlluks vanas jõus olev, hästi ettevalmistatud ja umbrohust puhas maa (juurvilja- või kartulimaa), mis on võimeline niikaua saaki andma ilma vahepäälse põhjalikuma harimiseta.

Kui heinaseemne alla tuleb kõrreväli, peab selle kohe esimesel võimalusel sügisel koorima, et juurumbrohud saaksid hävitatud ja mõned seemneumbrohud veel sügisel tärkaks. Üldse põhinõudeks heinaseemnepõllu ettevalmistamisel on: juurumbrohutude hävitamine, umbrohuseemnete idanema ajamine pinnas ja tärgranud taimede hävitamine, mullaniiskuse hoidmine ja mullale vastava struktuuri andmine.

Sügisest sügavküüdi ei ole soovitatav kevadel korrata, sest korduskünniga tuuakse sügavasse maetud umbrohuseemned uuesti pinnale, kus nad kohe edasi arenema hakkavad. Esimene töö kevadel on vedrutamine või äestamine, olenedes mulla tihedusest ja raskusest. Vedruga või kultivaatoriga võib põllule minna juba siis, kui see parajasti kandma hakkab ja muld enam ei kleepu. Vaoharjade valendamise hakkamise äraootamine võib kujuneda niiskuse raiskamiseks. Niiskust peab aga hoidma äärmise hoolega, sest umbrohu hävitamine viib külvaja juunikuu sisse, millal sademete niiskusele suurt lootust ei saa panna.

Tärgkavat umbrohtu on kõige hõlpsam hävitada siis, kui see alles mullast on välja tulnud. Paarikordne põllu üleäestamine külva ilmaga hävitab need täielikult. Juurumrohute, nagu ohakaid, orasheina j. t. ei saa aga hävitada äestamisega, nende vastu on üsna mõjuvaks abinõuks koorimisader või käppadega (hanijalgadega) varustatud kultivaator. Koorimisadraga parajal ajal päalmist kihti 3—4 sm sügavusel ümber keerates saame üsna mõjuvalt takistada juurumbrohutude arenemist. Koorimisadrale peab aga igakord järgnema äke. Kõige parema töö teeb käppadega varustatud kultivaator, mis lõikenugadega kõik umbrohujuured 2—3 sm sügavusel läbi lõikab ilma, et

seejuures päälmine mullakiht liigutatud ja uusi umbrohuseemneid päälispinda toodud saaks.

Enne külvi peab seemnepõllu rullima üsna tihedaks, sest kohedasse mulda tehtud külvid on määratud ebaõnnestumisele. Pärast rullimist peab pinna uuesti kohedaks äestama, et takistada üleliigset auramist. Ideaalne on niisugune põld, mis all on kohe, pinna all tihe, pind aga jälle 2—3 sm sügavusel kohe. Särasel maal viiakse seeme külvimasina poolt kergesti läbi koheda pääliskihi tihedale ja niiskele aluskihile, kus see soodsates oludes kiiresti ja ühtlaselt idaneb, mida ongi külvi õnnestumiseks esijoones vaja.

Külv.

Seeme külvatakse põllule, mis on hoolika ettevalmistusega niisugusesse seisukorda viidud, et kuskilt ei paista enam ühtegi elusat umbrohtu. Ega ole nende tekkimist niipea karta. See töö sunnib aga külviaega edasi lükkama suveks. Täiesti vale on püüda teha külv võimalikult vara, pidades silmas ainult niiskuseolusid. Niiskuse pärast võime külvata kogu suve läbi, tehes aga külvi umbrohustunud maale, teeme vea, mille parandamine käib sageli üle jõu. Kui maaharimisel ja umbrohutude hävitamisel koondada kõik jõud mulla niiskuse säilitamisele, kusjuures vajaliku kapilariteedi soetamisel mulla niiskus tõuseb küll ülemise mulla kihini, kuid auramine on takistatud paari sentimeetri paksuse lahtise kerge mullakihi. Siis leiab heinaoras endale igal ajal idanemiseks paraja niiskuse. See õhuke, auramist takistav mullakiht tuleb äestamisega alati uuesti soetada pärast tugevamaid hoovihmu, et uuesti jälle takistada auramist. Liiga põuakartlikud maad ei ole heinaseemne kasvatamiseks üldse kohased, välja arvatud mõned üksikud vähem kasutatavad heinaliigid.

Nii peab umbrohutude hävitamise seisukohalt eelistama suviseid külve kevadistele. Kui juba külv tehtud, siis on palju raskem ja sageli isegi võimatu seemnepõldu paratamatult kasvavast umbrohust puhas hoida. Kuid tuleb ka seda silmas pidada, et mida hilisem külv, seda kasinam on seemnesaak järgmisel aastal. Seepärast võib heinaseemne külvi lükata suve poole vaid niipalju, et ikka järgmisel aastal saaks korraliku seemnesaagi.

Kogemuste järgi kõige enne tuleb külvata aasnurmik, kui kõige aeglasema algarenemisega heintaim. Aasnurmiku külv peab toimuma juunis või hiljemalt juuli esimestel päevadel. Aasnurmikule järgneb kohe punane aruhein, mille külv peab toimuma hiljemalt juuli esimesteks päevadeks. Juuli keskpaiguks tuleb külvata kerahein, pärisaruhein ja timut. Ainult siis võime neilt täit seemnesaaki loota. Timutile järgneb hilisnurmik, mis tuleb külvata hiljemalt juuli lõpuks.

Õige külviaja valik oleneb suurel määral ka ilmadest ja põllu seisukorrast. Kui umbrohtude hävitamisega enne külvi on jõutud niikaugelt, et uusi seemneurohte enam idanemas pole ja ka juurumbrohud on korduva läbiamisega hävitatud, siis on otsustandvaks teguriks õige külviaja valikul iga suurem hooviim, mille järele tuleb külviga viivitamatult alustada. Esialgseks idanemiseks ja noore orase arenemiseks vajaliku niiskuse säilitamiseks tuleb aga pärast külvi ridade vahel alati lahti hoida auramist takistav mullakord. Vastasel korral võib oras põua puhul sattuda kuivamisohtu.

Kõrsheina seemnepõld tuleb tingimata rajada reaskülvis tasasele maale. Lihtsamaks külviaabinõuks on käsi. Selleks on vaja tõmmata vastava rehasarnase märkijaga põllule vaokesed ja nendesse üle sõrmede lasta seeme. Kui muidu ei osata hinnata külvatavat seemne hulka, siis tuleb ühele vaokesele seeme välja arvestada ja prooviks paar vagu kindla seemnehulgaga külvata. Näiteks, kui hilisnurmikul võtta hektaari normiks 10 kg seemet ning ridade laiused 50 sm, siis on vaja ha kohta 20000 jooksvat meetrit seemet küllida. Iga jooksva meetri kohta tuleks seega seemet 0,5 g. On rea pikkus 100 m, siis tuleks selle tarvis seemet võtta 50 g.

Pärast külvi tuleb heinaseeme reha abil katta 2—3 sm mullakihi ja ning muld kas vastava vajutusrulliga või rehaseljaga kinni lüüa.

Parimaks ja täpsemaks külviaabinõuks on „Planet Junior“ või mõni juurvilja külvimasin (Reimi). Ka siin on otstarbekohane enne märkijaga vaokesed ette vedada ja hiljem külvatud vagu vajutusrulliga tihedamaks rullida.

Iseloomustavaid andmeid tähtsamate kõrsheinaliikide kohta.

Heinaliik	Kohasem muld	Külviaeg	Külvimäär kg/ha	Ridade vahe sm	keskm. saak kg/ha
Päälisheinad					
Timut	mitmesugune mineraalmaa ja ka umbrohupuhas soo	juuli esimene pool	7 — 9	45 — 50	300 — 500
Pärisaruhein	niiskem, mullasem mineraalmaa	juuli esimene pool	12 — 14	45 — 50	400 — 600
Kerahein	kuivem, kergem mineraalmaa	juuli esimene pool	10 — 13	45 — 50	200 — 400
Alusheinad					
Aasanurmik	niiskem, mullasem mineraalmaa	juuni, juuli esimesed päevad	6 — 8	55 — 60	200 — 350
Punane aruh.	kuivem, kergem mineraalmaa	juuli esimesed päevad	8 — 10	45 — 50	300 — 400
Hilisnurmik	huumusrikkam mineraalmaa	juuli teine pool	8 — 10	45 — 50	400 — 500

Üldiselt mullastikust sobib heinaseemne kasvatamiseks maa, kus hästi kasvab nisu ja juurvili. Punasel aruheinal ja keraheinal võib aga kuivem ja kergem mineraalmaa olla. Timutit ja aasnurmikut võib isegi soos kasvatada. Üldiselt on aga soos heinaseemne kasvatamisel väga palju tegemist umbrohuga.

Tabelis toodud külviajad käivad mineraalmaa kohta. Soos, kus muld muutub suvel harilikult tuhkkuivaks, ei saa külvid sel ajal arvesse tulla. Soos tuleb seepärast eelistada kevadisi ja suvelõpu külve, kusjuures päätingimuseks on, et soo olgu puhas umbrohust.

Mis puutub külvimääradesse, siis on algaial otstarbekohasem kasutada tugevamaid norme. Vilunud seemnekasvataja võib toime tulla aga isegi vähemate normidega kui tabelis toodud.

Reavadhed kõrsheina seemnekasvatusel olgu nii laiad, et vahesid oleks võimalik hobusejõul

harida. Võsundilised heinad vajavad üldiselt laiemat reavahet, kuid arvestades sellega, et punase aruheina seemne põllu iga on tavaliselt ainult 2 aastat, siis maa kokkuhoiu mõttes seemnekasvatuse praktikas võetakse ka punasel aruheinal reavaheks ainult 45 — 50 sm. Punane aruhein tihedas reas ei anna seemet ja teisekskolmandaks aastaks on read igal juhul juba kokku kasvanud. Aasnurmik annab aga ka kokkukasvanut seemet, seepärast umbrohu vastu võitlemise hõlbustamiseks on soovitatav reavadhed laiemad võtta. Kasvuiseloomu poolest on tabelis toodud heinaliikidest timut, pärisaruhein ja kerahein päälisheinad (kõrged heinad), aasnurmik, punane aruhein ja hilisnurmik aga ka alusheinad (madalad heinad), kusjuures timut, pärisaruhein ja hilisnurmik on puhmikulise, aasnurmik ja punane aruhein aga võsundilise kasvulaadiga.

(Järgneb.)

Heinaseemne kasvatuse võistlus.

Seemned tulevad ära tellida hiljemalt

1. märtsiks. Võistlusele üles anda 1. apr.

Maanoored, kes soovivad osa võtta heinaseemne kasvatuse võistlusest, tutvugu samas „Tõusev Nooruse“ numbris ilmunud artikliga „Juhised kõrshaina seemne kasvatuseks“, et oleks võimalik valida vastavaid heinaliike. On valik kasvatada-kavatsetavate heinaliikide suhtes tehtud, siis tuleb tellimine vastava hulga seemne päale Põllutöökojale ühes tellimisrahaga hiljemalt 1. märtsiks s. a. ära saata. Heinaseemne hinnad ühes saatekuludega on ühe kg eest järgmised:

Timut — Jõgeva 54 —	Kr. 1.50
Pärisaruhein — Jõgeva 47 —	Kr. 1.80
Kerahein — Jõgeva 220 —	Kr. 1.80
Aasnurmik — Jõgeva koguvalik —	Kr. 4.20
Punane aruhein — Jõgeva võsundiline —	Kr. 3.—
Hilisenurmik — Jõgeva 463 —	Kr. 3.—

Tellimisel tuleb üles märkida: tellija nimi ja postiaadress, kuhu raudteejaama tuleks heina seeme pagasiga saata, missuguseid heinaliike ja kui palju soovitakse.

Vähemad summad (mõnekroonised) võib saata Põllutöökojale postmarkides kirja sees. Suuremad summad tulevad maksta Põllutöökoja jooksvale arvele nr. 231, või saata rahakaardiga posti teel.

Soovitav on maanoorderingi, kui võimalik, isegi konvendi piirkonnast tellimised ära saata ühiselt.

Põllutöökoja poolt väljasaadetak heinaseeme on kõige parema sordiväärtusega, mis meil üldse saadaval.

Kui palju üht või teist heinaliiki vaja on, see tuleb välja arvata maaala suuruse ja külvi-määra järgi. Näiteks tahab keegi hakata kasvatama timutiseemet 5-aarilisel maaalal. (1hek-taar = 100 aari, 1 ar = 100 ruutmeetrit). Ees-pool nimetatud artiklis toodud tabeli järgi on timuti külvimääraks 7 — 9 kg seemet hektaa-rile. Võttes külvimääraks tugevama normi, s. o. 9 kg(9000 g), tuleks iga aari kohta võtta (9000: 100 = 90) 90 grammi, 5 aari kohta tuleks seega tellida (90×5 = 450) 450 grammi timuti see-met.

Maanoorte heinaseemne võistluse määrus.

1. Põllutöökoja korraldab maanoortele Põllutööministeeriumi toetusel heinaseemne kasvatuse võistluse.

2. Võistlusest saavad võtta osa kõikide Ülemaailises Maanoorte Ühenduses registreeritud maanoorte organisatsioonide tegevliik-mised kuni 25 a. vanuseks saamiseni.

3. Iga võistleja kasvatab ühe alusheina ja ühe päälisheina seemet kokku vähemalt

5 aaril (500 ruutmeetrit) maanoortele kir-jastatud „Seemnekasvatuse tööjuhises“ kä-sitletud juhtnööride kohaselt. Sama tööju-hise arvestusvihikusse tehakse ülestähendusi tehtud töö-, rahakulu jne. kohta ning arves-tatakse ettevõtte tasuvust.

4. Võistlus kestab 1. aprillist 1939. a. kuni 1. detsembrini 1940. a.

Võistluse eelhindamist kohapääl teostab maanoorte instruktor või kohalik maatu-lunduskonsulent või nende asemik, kes hin-dab 5-punktilise süsteemi järgi:

- maaharimist, külvi, istutust,
- hoolitsemist kasvuajal,
- ülestähenduste tegemist,
- üldmuljet ja loodetavat saaki.

Hindamise tulemused märgitakse „ette-võtte hindamise“ tabelisse ja kirjutatakse alla.

6. Lõpphindamist toimetab komisjon, ku-hu kuuluvad:

- Põllutöökoja esindaja,
- Põllutööministeeriumi esindaja,
- E. Niidu ja Karjamaa Arendamise Ühingu esindaja.

Komisjon valib endale esimehe.

Lõpphindamisel võetakse aluseks eelhin-damise andmed, kuid komisjonil on õigus ka täiendavaid andmeid koguda ja teostada kohapäälset ülevaatust.

7. Võistluste auhindadeks võtab Põllutöö-ministeerium oma eelarvesse kr. 3.500.—.

Sellest summast antakse välja pool rahas ja teine pool püsiva põllumajandusliku kir-janduse näol, kusjuures kõrgemaks auhin-naks oleks „Põllumajanduslik Entsüklopee-dia“.

Auhindade suuruseks on: esimesed à Kr. 30.—, teised à Kr. 20.— ja kolmandad à Kr. 10.—.

8. Võistlustele ülesandmise viimaseks tähtpäevaks on 1. aprill 1939. a. Ülesand-misel tuleb teatada:

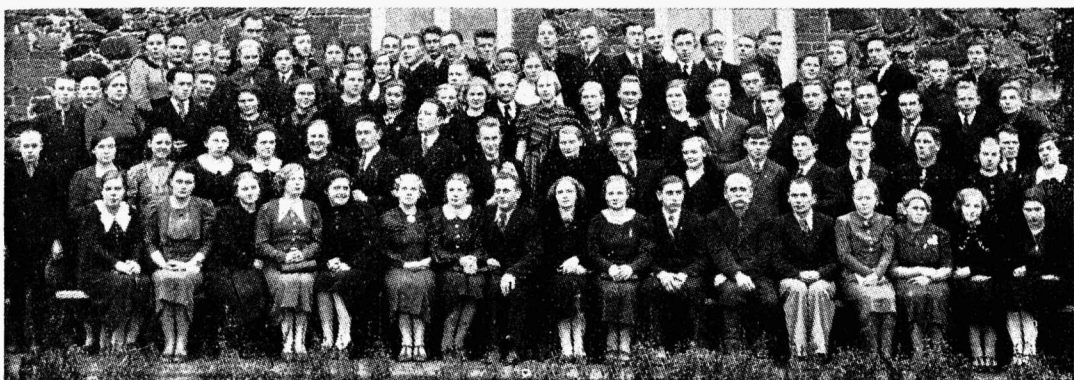
- võistleja nimi,
- vanus,
- aadress,
- missuguse maanoorte organisatsiooni liige.

9. Arvestusvihiku saadavad võistlejad Põllutöökojale ära hiljemalt 15. detsembriks 1940. a.

Maanoorte juhtide arv kasvab.

Maanoorte juhtide kursusest osavõtjad Pärnus 13.—14. detsembril.

Viljandimaa kursusest osavõtjad 2.—4. detsembril, Viljandis.

Võrumaa maanoorte juhtide kursus 17.—20. detsembril, Võrus.

Seemnevilja võistluspuhkimine.

Kerge võimalus puhkimisaparaadi omandamiseks. Esimeseks auhinnaks suur aiapritts.

Maanoorteringidele möödunud aastal korraldatud seemnevilja puhkimise võistlus aitas kaasa puhkimise oskuse ja vajaduse selgitamisel tegelikkude põllumeeste peres. Käesoleval aastal tahetakse sel alal ära teha veel suurem töö.

Puhkimise propageerimiseks korraldab Taimekaitse Edendamise Ühing koos Põllutöökoja, Taimenhaiguste Katsejaama ning Taimekaitse ja Seemnekontrolli Ametiga maanoorteringidevahelise võistluspuhkimise.

Propageerimisele tulevad lihtsamad ja vähem aegavõtvad puhkimisviisid — kiir- ning kuivpuhkimisviisid.

Taimekaitse Edendamise Ühing varustab võistluspuhkimises osavõtjaid organisatsioone puhkimisaparaatidega. Selleks otstarbeks on Taimekaitse Edendamise Ühingu kasutada 40 kiirpuhkimise aparaati „Priimus“ ja 40 kuivpuhkimise aparaati „Kratt“.

Võistluspuhkimine toimub järgmistel tingimustel:

1. Võistluspuhkimisest osa võtta sooviv maanoortering teatab oma soovist kirjalikult Põllutöökojale hiljemalt 1. aprilliks 1939. a. Sooviavalduses tuleb tähendada, millise puhkimisviisiga ring soovib võistlusest osa võtta ning milline on lähem raudteejaam ringile.

2. Võistlusest osavõtvale ringile saadetakse lähemasse raudteejaama kas kiirpuhkimise aparaat „Priimus“ või kuivpuhkimise aparaat

„Kratt“, olenedes sellest, millise puhkimisviisiga ring soovib võistlusest osa võtta, ning näitepuhkimiseks 200 kg vilja puhkimiseks puhkimisainet.

3. Saadetud aparaat langeb ringi omandusse, kui sellega on puhitud:

Kiirpuhastamisaparaat „Priimusega“

1939. a. jooksul 5000 kg seemnevilja või 1939. ja 1940. a. jooksul kokku 7500 kg seemnevilja või 1939., 1940. ja 1941. a. jooksul kokku 10000 kg seemnevilja.

Kuivpuhkimisaparaat „Krattiga“

1939. a. jooksul 2000 kg seemnevilja või 1939. ja 1940. a. jooksul kokku 3000 kg seemnevilja.

Juhul, kui ring ei ole täitnud kiirpuhkimisviisi juures ülesseatud norme 1941. a. lõpuks ja kuivpuhkimisviisi juures 1940. a. lõpuks, või kui ta ei saada ära registreerimislehti, nõutakse aparaat ringilt tagasi.

4. Registreerimislehed saadavad puhkimisvõistlusest osavõtjad ringid ära Põllutöökojale — suviviljade kohta hiljemalt 1. juuliks ja taliviljade kohta 1. novembriks.

5. Ringid, kes ületanud 1939. aastaks ettenähtud normi, saavad eriauhindu.

Auhinnaks antakse puhkimisvahendeid, põllumajanduslikku kirjandust, taimekaitse tarberistu ning esimesele kohale tulijale organisatsioonile — suurem aiapritts.

Kirjatööde võistlus.

1. Kanakasvatuse hoogtöö-aasta puhul ÜMÜ koos „Eesti Munaekspordiga“ korraldab maanoortele kirjatööde võistluse.

Kirjatööde teemadeks on:

a) „Linnukasvatuse arendamise võimalusi minu koduvallas“.

b) „Kanakasvatuse laiendamise võimalusi kodutalus“.

c) „Kuidas peetakse kanu minu kodus“.

d) „Kana tulevikuunistus“.

Märkus. Kirjutada võib ka luulevormis.

2. Võistlusest võivad osa võtta:

a) Ülemaalses Maanoorte Ühenduses registreeritud maanoorte organisatsioonide liikmed,

b) algkoolide, põllu- ja kodumajanduslike koolide õpilased.

c) „Tõusev Nooruse“ tellijad.

Võistlusest saavad osa võtta noored kuni 25 a. vanuseni.

3. Võistlejad saavad kirjatööd ülemaalse Maanoorte Ühenduse sekretariaadile hiljemalt 1. märtsiks s. a.

Kirjatööde juures peavad leiduma järgmised andmed:

a) võistleja nimi ja aadress,

b) vanus,

c) millise maanoorte organisatsiooni liige või millise kooli õpilane või „Tõusev Nooruse“ tellija number.

4. Võistluse auhindadeks annab „E. Munaekspord“ ÜMÜ kaudu:

üks esimene auhind à Kr. 30.— Kr. 30.—

kaks teist auhinda à „ 15.— „ 30.—

kolm kolmandat auh. à „ 10.— „ 30.—

Kokku Kr. 90.—

Pääle selle on ergutusauhindadeks Kr. 30.—

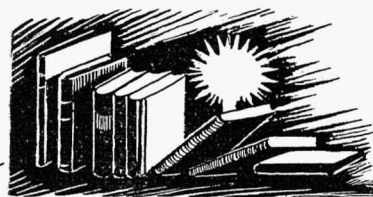
5. Töid hindavasse komisjoni kuuluvad:

a) Põllutöökoja linnukasvatuse eriteadlane,

b) „E. Munaekspordi“ esindaja.

c) Maanoorte sekretariaadi esindaja.

6. ÜMÜ-l on õigus võistlusele saadetud kirjatöid avaldada „Tõusev Nooruses“ ja mujal ajakirjades tasuta.

Tundmatu inimene.

1938. a. ilmus Eesti Kirjanduse Seltsi väljaandel raamat, millele kuidagi ei tihkaks juhtimata jätta „Tõusev Nooruse“ lugejate tähelepanu. Mainitud raamatu nimi on „Tundmatu inimene“, selle autoriks Ameerika loodusteadlane Alexis Carrrel.

Otsisklejad, mõtlejad, kui igapäevased inimesed nad ka ei ole, satuvad ikka ja ikka jälle mitme tänapäevase elu nähte või moodsa õpetuse juures tulemusele, et midagi ei ole kuskil päris korras. Mugav elu, kätevitatud hüved, mis olid soovide tulipunktideks, tunduvad saavutamatuina hoopis millegi muuna kui sellena, mida tõeliselt sooviti. Masinad, mis kergendavad elu, äratavad tänu meelt, kuid tekitavad hirmu ühtlasi. Moodne linn, mis kisub oma tugeva ahvatlusjõuga inimesi enesesse, kaotab seni pikkade aegade ja viletsuste kestes tugevana püsinud sugukonnad paari põlve jooksul. Inimese aktiviteet kaob, tahe roidub, vaim tuhmub. Niihästi tsiviliseeritud elu ühiskondlik koostis, teadused kui ka mentaliteet näivad kellestki inimkonna vaenlasest salakavalalt juhitud olevat selles suunas, et meelitada inimesi iseenese hävinemise naudinguisse. — Kus ja milles seisab viga, kus ja milles on varjatud põhjused, seda harilik mõtleja ei saavuta kuidagi, aga ta tunneb ebamääraselt ikkagi: midagi ei ole korras.

„Tundmatu inimene“ autor esmaklassilise teadlasena ja tugeva sünteesijõuga mõtlejana suudab meid viia ajuti haruldasse lähedusse eespool mainitud küsimustele. Ta hoiatab meid korduvalt, et me ei usaldaks end majandusteadlaste, statistikute, hügieenikute, arstide, anatoomide, psühhiaatrite, keemikute, vaimulikkude, sotsioloogide ega teiste selletaoliste spetsialistide kätte. See tähendab — inimest ei või kiskuda osadeks, kuna ta on lahutamatu tervik. Senine teadus on inimest käsitanud peaaegu nagu mehaanilist skeemi, masinat, mille tundmiseks on sellest küll, kui ta üksikosi täpselt tuntakse. Seni on hügieenid meid püüdnud piinliku hoolega hoida pisikute eest, kuid on jätnud tähele panemata meid samal ajal ähvardavad vamuhaigused. Raamatu autor ka ise näitab meile inimest ta kõige pisemate üksikosadeni, ta avab meile varjatud organid ja analüüsib kehamahlu meie silmade ees, kuid ta rääkitab seejuures ühtlasi iga pisima osakese paratamatut seost kogu muu tervikuga, kogu inimkehaga ja isegi vaimuga. Need on vastuaidlematud faktid,

mida ta oma väidete ja järelduste aluseina esitab. Need faktid suudavad meie senist arusaamist mitmeti õige radikaalselt muuta. Need aitavad ühtlasi sõnadesse panna ka meie paljusid seniseid kahtlusi, ning selget nime anda senistele ebamäära-tele äratundmistele.

Kui sellest raamatust tahaks anda vähegi olulist ülevaadet, siis peaks kulutama hoopis rohkem ruumi kui see siinkohal on võimalik. Teos on pillava rikkalikkusega täis kogemuslikke kui ka faktilist materjali. Järeldusi tegev, kaasakiskuvalt avar ja filosoofilise valgustusejõuga vaim teeb meid iseenestele läbinähtavaks. Siinkohal tuleb aga märkida, et see pole mingi kuiva arstiteadlase ega anatoomiku loeng „valguspiltidega“, vaid siin on juba midagi sellest „inimeseteadusest“, mida autor kui tulevikuunistust meie silme ette maalib. Siin on isegi palju sellist, mida materjalistliku kooli järelkäijad veel praegugi nimetavad ebateaduseks või mahajäämiseks, kuid tõelikult on see edu. See on paljudest suurist eksitustist enne teisi arusaamine. Autoril on paljugi tegu ka nähtustega, mida ta ei suuda selgitada, kuid, nagu ta ütleb, me ei või ometi seepärast maha salata tõiku.

Kuigi too „inimene“ ka pärast selle raamatu lugemist ikka veel jääb „tundmatuks“, on ta meie tähelepanu ometi omandanud ühe uue koha. Raamatust väljahoovav vaim ja pääletungivad tõigad on seesugused, et nende suhtes ei või külmaks jääda. Need poevad meisse ja hakkavad sääl edasi arenema.

Kõnealune raamat osutub parimal viisil inimese eetilistele kui ka moraalistele tarvetele, kuid jumala-pärast mitte nõnda kui moralistid; see nõuab keha ja vaimu tervishoidu, kuid mitte nõnda kui tavalised arstid. Selles on midagi sügavat, kuid ühtlasi lihtsat, loomulikku ja hääd. Ei saa kuidagi käesoleval puhul minna mööda ka ühe mulje märkimisest, mis raamatu lugemisel korduvalt tekib. Nimelt, et selle mõtetevisi, muidugi õigemalt küll mõtteviisi aluses, on midagi sellast ehtsat ja tervet, mis on omane meie talumehele.

„Tundmatu inimene“ on päälle kõige raamat, mis suudab ühevõrdselt huvi pakkuda õpetatud eriteadlasele kui ka lihtsale mõtlemisvõimega lugeda oskajale. Vähemteadliku lugeja jaoks on teose lõppu paigutatud nimede hääldamise juhised ja vähemtuntud sõnade seletused.

Eesti maanoorte ideaalid ja organisatsioon.

Sellenimeline on hallikaanteline 136-leheküljeline Põllutöökoja peasekretäri Ignas Tõrmaküla poolt kirjutatud ja koostatud ning Põllutöökoja väljaandel ilmunud raamat, milline oma kaaneküljel kannab neljalehelist õnneristikkeina ja jõudis lugejale kätte möödunud aasta lõpul. Ta on kaustalt ja formaadilt tusedaim väljaanne meie senises maanoorte kirjanduse žaanris, olles siiski hinnalt igale kättesaadav — 60 senti (postiga saates 65 senti).

Mis kõnealuse raamatu eelkõige muudab huviaratavaks, on selle raamatu pühendus: „See väike raamat on pühendatud eesti talumehele ja talunaisele, kes enam ei viibi meie hulgas, vaid on läinud sinna maale, kust rändajad ei tule tagasi, aga kellede mälestus püsib igavesti eesti rahva keskel selle suure armastuse pärast, mis neil on olnud Eesti pinna vastu, selle suure usu pärast, mis neil on olnud eesti maamulda, ja selle suure meelekindluse pärast, millega nad on kasvatanud oma lastesse eesti meelt ja eesti vaimu.“

Ignas Tõrmaküla on tahtnud kirjutada monumenti meie mulda harivale kangelasele, on üritanud teose loomist, mis selgitaks Eesti elu aluseid minevikus, olevikus ja tulevikus ja valgustaks kõiki sellega seoses olevaid küsimusi. Kas on see tal õnnestunud?

Ei või salata, et see on raske ülesanne. Kuid ei saa ka salata: raamatu kirjutaja ja koostaja ei ole võtnud oma ülesannet kergelt. Ta on olnud teadlik selles vastutuses, mille võttis endale raamatut kirjutama ja koostama asudes. Seda vastutust ei ole ta unustanud ühtki lauset kirjutades. Ja see on kahtlematult ainuõige tee, sest ainult sel viisil võis valmida raamat sellisena, nagu ta läks nüüd lugeja kätte. Raamat, missuguses räägib elutark isa omataolistega ja oma lastega, räägib pühapäevlikult harrast, päikeselist ja selget juttu lihtsas, läbimõeldud, selges ja arukas keeles, mis paneb mõtlema, tegema ja — tundma rõõmu sellest kõnest, kus midagi ei ole üleaarust. Ignas Tõrmaküla, kirjutades monumenti tööle, maale, üksikisikule, ühiskonnale ja riigile, ei salga hüvesid ega pahesid, mis meil seni tehtud. Ta vaatleb kõike kainelt ja selgesti ja esitab põhimõtteid ning vigu, milliseid peame teadma selleks, et tulevikus sammuda üles. Kõike seda teeb ta lühikese kristallselge loogika ja lausega, õpetades põlularijat rahvast tundma ja hindama oma missiooni ja töö väärtust. Maa on meile püha — see saab selgeks sellest raamatust. Ja suur on inimene, kelle usaldatud püha pinna harimine.

Vaadelnud eesti talu, eesti põllumeest ja põllutööd, pühendab raamat selgitava osa Põllutöökoja ja ta töö vaatlemisele. See on tänuväärne, nagu on tänuväärne ka see, et raamatus leiab ülevaatlikku ja ulatuslikku käsitlemist kogu maanoorte liikumine. Mida aga

eriti tahaks kriipsutada alla, on raamatu 3 lisa — K. Pätsi, A. Jürima ja A. Oidermaa kõned esimesel üleriigisel maanoorte supipäeval Jänedal, ÜMÜ põhimäärus ja maanoorterangi normaalpõhikiri ning seadused, määrused ja juhendid noorsoo organiseerimise alalt. Nende osade raamatusse võtmisega on raamat muudetud hädavajalikuks käsiraamatuks igale juhile ja eestvedajale. Kui aga raamatu esimese osa pärast võib seda soojalt soovitada igale raamatusõbrale, igale isamaalikule mõtlejale kodanikule ja igale, kes harib püha põllupinda, siis teise osaga on neile ühtlasi viidud kätte kõik teadmised noorsoo tulevikust ja ülesannetest, tegevussihtidest ja -suundadest, tegevuse juhtimisest ja sellest, mida ütelnud maanoorte ideaalidest ja organisatsioonist meie riigijuhid, üleriiklik maanoorte vanem ja teised.

Sellisenäe see sümpaatne ja meie oludes harukordselt odav raamat on sisukam, kui seda võiks arvata. Temaga peaksid tutvuma kõik kodanikud, kuid eelkõige need, kellel südamel meie tulevik ja noorte kui tuleviku-kandjate töö. Põllutöökojal on olnud see õnnelik mõte — kirjastada sellealaoline raamat, ja selle raamatu kirjutamine ning koostamine on usaldatud õige mehe kätte. Nõuda sellelt raamatult rohkem, oleks ülekohus.

Johannes Kaup.

„Tõusev Noorus“ eelmissi aastakäike ja üksiknumbreid

on veel müüa vähesel arvul, hinnaga: 1937 — kr. 1 50; 1938 — kr. 1.50; köidetult kr. 2 75. Üksiknumber à 20 senti.

Üksiknumbritena on müüa kõiki numbreid pääle nr. 1 1937. a.

Aastakäikude ja üksiknumbritel lijal maksta raha posti jooksvale arvele nr. 275 või saata talitusele 10-sendil, markides. Kätte saadame omal kulul.

Põllutöökoja Ajakirjade Talitus

Pikk tän. 41, Tallinn. Tel. 484-84

*Soovitame kõigile maanoortele ja
maanoorte organisatsiooni tegelastele*

I. Tõrmaküla raamatut

Eesti maanoorte ideaalid *ja organisatsioon.*

Raamat käsitab eesti maanoorte liikumise ideoloogiat, maanoorte juhtide ülesandeid ja maanoorte organisatsiooni üksikute astmete (maanoorteringsi, konvendi maanoorte ühenduse, maakonna maanoorte ühenduse ja ülemaalse maanoorte ühenduse) tegevust. Lisana on raamatus äratoodud kõik seniilmunud noorsoo-organiseerimisse puutuvad seadused, määrused ja juhendid.

**RAAMAT ON 136 LHK. HULGA PILTIDEGA.
RAAMATU HINNAKS ON AINULT 60 SENTI.**

Kes saadab Põllutöökojale 65 senti rahas või postmarkides või maksab selle summa Põllutöökoja posti jooksvale arvele nr. 231, sellele saadetakse raamat postiga kätte.

PÕLLUTÖÖKODA PIKK 42 TALLINN.

MÖTTEVAHETUS

Vanema põlve nimel.

E. P. artikli puhul eelmises numbris „Ärgu talv toogu meestele talveund“.

Noor perepoeg teeb isatalus esimesi täismehejälgi kutseharidusega põllumeheks. Ta relvaks on vaimustus. Selles sünnivad suured ümberkorralduse mõtted kogu talupidamise ulatuses. Põhialuseks on kultuuriline elu moodsa aja vaimus. Isa elutöö, väsimatud püüded ning saavutused ei leia hindamist ega tunnustust. Talukorralduse põhimõtete järsk ümbermuutmise tahe kutsub esile teravaid lahkelsid isa ja poja vahel. Noor oma esinemises on agaram, loeb vanal „moraaliõpetust“ nii kuidas terav meel ja keel hääks arvab, atesteerides teda tülpinud ja morni inimesena, kelle nägu viril, mossis ning usaldust ei piisa uuteks algatusteks. Raske on kuulda kõike seda oma lihaselt pojalt, kuni olukorral tuleb lõpp. Isa rammu nõrkeb ning ta sulgeb silmad igavesele unele.

Siit-päälle algab noorperemeheks eluvaadete ümberkujunemine ning seniste tõekspidamiste uuestisünd. Jäädavalt uinuja voodi serval tunneb ta esmakordselt, et lahkuja elutöö hinnang on tema poolt ülekohtune olnud. Mõtted viivad teda kaugele minevikumälestuste valda, neile väljadele, mis korra olid üle külvatud suurte raudkividega, kadakasele karjamaale ning lugematu värvitoones kahvatule, kehvale ja lohkkikule põllule, kust koguti vilja vaid seeme ja perele vaevaline leivanorm; sinna muremaale, kus ohtlikud päevad külastasid perekonda haiguste näol ning laastas revolutsioon ja sõda, et tuli alata elu nagu otsast päälle.

Nüüd aga on põld kividest puhas. Ei haiguta enam säält vastu möödunud aja viletsus, vaid nagu pilliroog kõriseb rukkipõld tuules, ega peta kunagi külvajat. Seemet kümme, viisteist annab ikka. Võimsad kivihooned seisavad tummalt talu ehituste reas, nagu monument mineviku töökangelasist. Kas on need kivid

nõiakepi väel kokku käsutatud, kas lohud tasanud kõue kärengatusele ning millisel väel põld poole suuremaks paisunud? Siis terve kohustuste rida. Talu tuli välja osta, pärandusosad tasuda ning omad lapsed koolitada. See on lahkuja elutöö. Tema visa vaim, sitked käsivarred on selle saavutanud. Täissalvede juurest on ta puhkusele läinud. Ega ikka asjata kaebanud ta juba varem käte- ning pihavalu, puges varakult voodi, kuid hommikul sellevastu oli ta väga varajane. Küllap käed ja ristluud vaevast. Kui oli lina-töö, jäi ka talvel aeg puhkuseks kaunis napiks. Oma perekonnas aga ei neednud ta kunagi taluelu ega põllumehepõlve, rääkis lastelegi igatsevalt kevadest ja linnulaulust, päikesekullast ja mahedast tuulest. Aga ta ju armastaski oma talu, kui kõndis vabadel minuteil ringi viljapõlde, vahest kaasas ema ja lapsedki ning tema tardunud ilmest hoovas siis sügav ja omapärane võidurõõm. Ometi tema nägu oli kaetud sügavate joontega.

Nii mõtiskleb see vaba noor peremees.

Kui vanad taanduvad tööväljalt, siis juba ulatame oma abistava käe nende eluajal, siis ütleme aitäh tehtud töö eest. See, mis neil tegemata, ei ole üldiselt süü, vaid paratamatus. Tööd tehtud ja vaeva nähtud on neil kindlasti ka talu au ja laste hääkäekäegu pärast. See-pärast järeldame, et eesti taluemagi ei tee tööd mitte orjatundega ega meeste passiivsuse põhjusil, ning et tema väsimatut hoolt ja väledust ei hävita veel niipea „moodne“ lääne-euroopa kultuur. See, kes kaotab nimetatud omaduse, kaotab ka eesti tunnustatud talunaise olulisema joone. „Käsi peseb kätt“ jääb veel pikaks ajaks meie taludes soovahelise tööjaotuse aluseks.

E. R.

Uusi sissetulekuid otsimas.

On tõsi, et sissetulekute hankimine on maanoorteritingidele suuremaks mureks ja sissetulekutest oleneb ka tegevuses vajaline edukus. Ei saa ring oma sissetulekuid hankida ainult pidudega ja päälegi sel korral, kui edukaks tegevuseks läheb ligi 100 krooni aastas. Selleks peab loomulikult mujalt summased hankima. Vaevalt on neid ringe, kes saavad ainult pidudega oma tulud.

Pidude ülesanne on teine. Pidudel on küllalt suur kultuuriline ülesanne — rahva kasvatamine kultuuriliselt ja hää meelelahutuse pakkumine. Meil on igal pool seltside rohkus ja vaevalt saab ükski selts aastas rohkem kui paar pidu korraldada. Iga organisatsioon taotleb eri sihte — ja vaevalt on ümbruskonnas mitut seltsi, kellel oleks paralleelne tegevus. Seega oleks ka igal

G. Mambergi 25-a. kunstilise tegevuse juubel.

25. jaan. s. a. pühitses meie esimesi ja silmapaistvamaid kunstnik-tarbegraafikuid Guido M a m b e r g oma 25-a. kunstilise tegevuse juubelit.

G. Mambergi tööd on hästi tuntud „Tõusev Nooruse“ lugejatele. Tema valmistatud on ajakirja, möödunud kui ka käesoleva aasta kaas ja enamus ajakirja illustratsioone.

Tablile töömehele soovime tema juubeli puhul palju õnne ja edu!

organisatsioonil midagi erisugust laiemale hulgale pakkuda, mis võiks kaasa aidata meie üldise kultuuri tõusule. Opiringid ja igasugused loengud ei suuda haarata nii laiu hulki, kui seda saab korralik pidu, ja selles mõttes on ka maanoorteringidel midagi erilist pakkuda, mis on kooskõlas ringi eesmärkidega. Maanoorte poolt korraldatud külvi- ja lõikuspeod on alati haaranud laiemaid hulki, ja kas ei võiks siis ka õhtul korraldada hästi valitud sisuga pidu. Loomulikult ei või välja minna puuduliku ettevalmistusega, kuid korraldades aastast ainult ühe pidu võib seda ka väga hästi ette valmistada.

Maapidud peaksid kujunema sama otstarvet täitvaks üritusiks, nagu linnas teatrietendused ja kontserdid — vahest veel enamgi. Maanoorteringid peaksid seepärast ka siin oma ümbruskonna kultuurilise taseme tõstmiseks kaasa aitama pidude abil, kuigi alati ei saa arvestada majanduslikku tulu, — aga kes seltskonnatööd kunagi rahaks on ümber arvestanud? See ei ole olnud kellelegi kunagi leivaandjaks.

Lugedes „Tõusev Noorusest“ nr. 12 — 1938 Enno Piiri kirjutust tärgas mõte mõnele säältoodud väitele vastu vaielda.

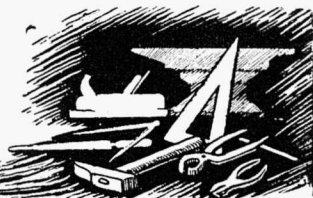
On tõsi, et maanoorteringid vajavad sisetulekuid ja et neid on väga raske noortel hankida, kuid vaevalt on see nii läbiviidav, nagu kirjutab nimetatud artikli autor. Käesolevate ridade autor on töötanud mitu aastat ringijuhina ja on katsetanud paljusid raha ja sisetulekurte hankimisviise, nende hulgas ka E. Piiri artiklis märgitud puukoolide rajamist ja üht kui teist ühistööd, kuid peaaegu samavaheste tuludega, nagu

pidudegi korraldamisel. Tekib igasuguseid raskusi küll maahankimises, noorte tööle rakendamises, ühistöö tasu kättesaamises jne. Kui koolides, s.o. sündusliikudes õppeasutustes on õpetajatel raskusi õpilaste tööle rakendamise, kuidas mõtlete siis seda teha vabatahtliku organiseeritud koondisega, kellele iga väiksemagi vastuokuse puhul selg pööratakse ja jalamaid vabaneda püütakse, rääkimata veel sellistest suurtest tööddest, nagu kartulinoppimine ja marjakorjamine.

Maanoorte organisatsioonil on ideelised eesmärgid. Ideeliste eesmärkidele seltsigu ka ideeline tegutsemine ja seejuures ka sisetulekute hankimine. Pean kõige ilusamaks, kui üks noortering suudaks töötada kohapäälsete majandusliikude organisatsioonide toetusel. Muidugi on praegu neid ringe vähe, kuid sinnapoole peame püüdma, see oleks ka nende majandusliikude organisatsioonide oma tuleviku meisterdamine, korraldamine ja kindlustamine. Niikaua, kui seda pole, peab aga hoolitsemata oma kasvandiku eest tema kasuisa, s.o. vastav põlumeeste konvent või selts, kelle juures ta töötab.

Ringivanem: A. S.

Odav šapirograaf.

Maanoorteringid ei suuda muretseda kal-leid asjaajamist soodustavaid vahendeid, mil-lede järele aga siiski on suur vajadus.

Igasugused koosolekute kutsed, ringkir-jad, üleskutsed ning teadaanded vajavad sa-geli paljundamist mitmekümnes eksemplaris. Selleks ei jatku aega ega jõudu juhatusel. On aga olemas vahend, mis seda töövaeva võib kergendada ja mille käsitlemine on liht-ne, see on š a p i r o g r a a f.

Šapirograafi paljundav mass koosneb lii-mist ja glütseriinist.

Massi valmistamine toimub järgmiselt. Kui soovitakse valmistada massi, millega saab teha äratõmbeid trükipoognasuurusele paberile, s. o. mõõdus 23×37 sm, siis tuleb võtta 180 g puhast glütseriini ja 35 g hääd liimi.

Liim pannakse eelmisel päeval küllaldase veega ligunema, arvestades ka liimi paisu-mist ligunemisel. Järgneval päeval kalla-takse üleliigne vesi liimilt ära ja asetatakse liim puhta topsiga soojale pliidile, valvates, et liim ei läheks keema. Sulamise ajal liimi puupulgaga või teelusikaga ettevaatlikult lii-gutades tuleb hoiduda vullide (mullide) teki-tamisest. On liim sula, tuleb sellele glütse-riin ettevaatlikult juure kallata, et ei tekiks vulle. Segu tuleb veel mõni minut liigutada, et kõik oleks ühtlaselt segatud. Seejärele tu-leb segu samuti ettevaatlikult kallata kas mõnele vanale, kuid eeskujulikult puhastatud kandikule, või veel palju parem — eriti sel-leks valmsitatud harilikust tinutatud plekist (plekksepapekist) kastikesse, mille mõõdud olgu $26 \times 41 \times 0,8$ sm. See kastikene tuleb seada täiesti horisontaalasendisse, et segu ei valguks kastikeses ebaühtlaselt laiali. Sellis-esse asendisse tuleb segu jätta mõneks tun-niks. Jahedas ruumis jahtub segu kiiremini ja saab umbes paari tunni pärast tarvita-miskõlvuliseks. Kui segu on kastikeses jah-tunud, siis tuleb kastikene katta samast plek-ist selleks eriti valmistatud, tihedalt sulge-va kaanega. Vastasel korral kipub segu kui-vama ning tolmuks.

Kui valmistamisel on segusse siiski jäänud vulle, millised venivas segus ei lõhke, siis tu-leb need pärast segu plaadile kallamist pul-

gakesega plaadiäärele vedada ja säält välja tõsta. Kui aga vulle on palju ja need pole suured, siis tuleb segu pärast hangumist õhu-keselt piiritusega üle kallata ja piiritus süü-data. Kui piiritus on põlenud, siis on ka segu pind täiesti tasane ja vajab uuesti paar tundi hangumiseks. Kui soovitakse segu hoida aastaid tarvitamiskõlvuline või see kal-lata lindile (mõnele odavamale riidele), mil-le alla on laotatud pärgamiin ja segu üle ääre voolamise tõkestamiseks löödud äärtele liistud, siis tuleb segu jaoks iga 200 g kohta võtta 0,5 g salitsüül-hapet, mis lisatakse se-gule juure üheskoos liimi sulama panekuga. Salitsüül takistab nimelt segu hallitama mi-nemast.

Isevalmistatud šapirograafi käsitatakse samuti kui ostetud šapirograafigi ja see an-nab korraliku käsitsuse puhul umbes 60 hääd äratõmmet.

Tuleb hoiduda šapirograafi katmast pa-beriga pärast äratõmmete tegemist; see teeb pinna kortsuliseks ja seega kõlbmatuks. Mi-da siledam šapirograafi pind, seda parem on seda käsitseda. Algtektst peab olema täie-likult kuivanud, enne kui see asetatakse ša-pirograafile süüvimiseks. Kuivamiseks kulub 1—4 tundi, olenevalt kirjajoone paksusest. Muide tuleb mainida, et peenejooneline kiri annab niisama palju äratõmbeid kui tugev (rasvane) kiri. Peenejooneline kiri rikub ša-pirograafi vähem. Enne algteksti asetamist šapirograafile, tuleb šapirograaf paaril kor-ral märja lapiga üle tõmmata, kuid mass ei tohi jääda niiskeks ega märjaks. Ka vahe-pääl, kui paber ei tule šapirograafimassi kül-jest enam hästi ära, võib massi üle tõmmata märja lapiga. Hääd segu puhul aga pole seda vaja.

Ka pidukuulutusi võib teha šapirograafi abil, kuid säält ei või suuri tähti ja kaetud pinda katta lausa pintsliga, vaid need tuleb tihedalt peeni jooni täis kiskuda.

Et saaksime kontrollida väiksemate pabe-rite täpsust nende asetamisel äratõmbeteksti-le, tuleb see enne äärestada paberiribadega. Ärätõmmete tegemise ajaks tuleb ühe vaba nurga alla asetada suurem paberileht, et ko-gu paber ei kleepuks tihedalt massile, kust

PERENAISELE

Vastlapäeva toite.

Vastlapäeva rahvustoiduks, mida ka praegu igal pool tarvitatakse, võib pidada herne- või oasuppi seajalgadega. Seajalgadeta pole vastlapäev ka linnades kujutatav. Seepärast ei pane perenaised seajalgu mitte jõulusüldi hulka, vaid kergelt soola, et oleks vastlapäeval võtta. Pääle selle tarvitatakse vastlapäeval vastlakukleid ja pliniisid, mis on tarvitusele võetud uue- maal ajal. Pliniid on hoopis vene rahvustoit, kuid nende tarvitamine on levinud ka meil, eriti linnades.

Toon mõned vastlatoitude retseptid.

Hernesupp seajalgadega

- 4 l vett
- 1 l herneid
- 1 kl tangu või kruupe
- 2 porgandit
- 2 peterselli
- 2 — 4 sibulat
- 3 seajalga.

Leotatud herned ja kruubid ning seajalad pannakse külma veega tulele. Lisatakse tükeldatud supijuured. Soolatud seajalgu võib varem leotada, sest muidu saab supp soolane. Ka võib seajalgu nimetatud hulga supile enam võtta, kui jalad on väiksemad.

selle kättesaamiseks tuleb sageli massi kriimustada või rikkuda. Pärast tarvitamist tuleb šapirograaf pesta sooja veega ja kuivatada niiske lapiga.

Šapirograafi algtekst on soovitatav kirjutada tavalisele ruudulisele paberile, kuna see lubab teksti ja ääri hästi kontrollida, kuid ei anna ruutu üle šapirograafile.

Algteksti tuleb hoida šapirograafil seni kui see hakkab tublisti läbi paberi paistma, s. o. umbes 5 minutit.

Pärast algteksti kõrvaldamist tuleb lasta kirjal mõni minut süveneda, et mitte mõnda kohta kirjas esimese tõmbega paljaks tõmata.

Šapirograafi tint olgu esmajärguline ja kirjutussulg täiesti puhas. Ebapuhta sulega võib rikkuda tindi ning kirjutamisest ei tule niikuinii midagi välja.

Kogu kulu on šapirograafi valmistamisel järgmine: kast 75—80 senti, mass 50—60 senti ja tint 50 senti, kokku kr. 1.75—1.90. Kast on soovitatav lasta valmistada plekksepal, kuna ta siis saab korralik ning nägus.

Vastlakuklid

- ½ l piima
- 1 kg nisupüüli
- 100 g võid
- ½ klaasi suhkrut
- 2 munakollast
- 30 g pärimi
- ½ spl. soola
- 1 — 2 spl. roosi vett

Tä i t e k s :

- ½ l vahukoort
- 3 spl. suhkrut,
- vaniliini.

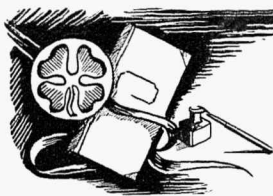
Pärn kergitatakse leige piima ja vähese jahuga. Jahu lisatakse nii, et taigen oleks umbes paksukoore paksune. Kiiremaks kergitamiseks võib lisada kohe 1—2 spl. suhkrut. Kerkinud pärmile lisatakse suhkruga lahustatud munakollased, vahustatud sula või sulatatud sool, roosivesi ja puuduv osa jahu. Kerkinult valmistatakse taignast väikesed, ümmargused kuklid, pannakse võietud pannile, lastakse veel kerkida, määritakse päält munaga ja soovikorral raputakse pääle hakitud pähkleid ning küpsetatakse. Jahtunult lõigatakse 1/4 osa kuklil päält ära ja õnestatakse seest veidi. Täidetakse vahukoorega ja kaas pannakse pooleldi pääle. Üle võib raputada tolmisuhkruga. Süüakse lusika või vastava kahvliga.

Pliniid

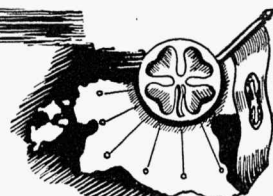
- 2½ klaasi vett
- 2 klaasi piima
- 2½ klaasi nisupüüli
- 1½ klaasi tatrajahu
- 25 gr pärimi
- 2 spl. sulavõid
- ½ tl. soola
- 2 muna.

Taignat hakatakse valmistama 3—4 tundi enne küpsetamist. Pärn pannakse kerkima leige vee, 2½ klaasi nisupüüli ja 1½ klaasi tatrajahuga. Kui kerkinud, segatakse juure ülejäänud tatrajahu ja lastakse jälle kerkida. Üks tund enne küpsetamist segatakse juure 2 klaasi keeva piima ja kui taigen enam kuum pole, lisatakse 2 vahustatud muna, sula või ja sool. Kui taigen uuesti kerkinud, küpsetatakse ümmargused koogid pliniil pannil või harilikul pannil. Antakse lauale kuumalt sulavõi, koku-piima, kilude, lõhekalala või keedisega.

H. Paglant.

ORGANISEERITUD NOORED

Kanepi seemne ja kiu müügi võimalused.

Möödunud aastal oli paljudel maanoortel koduseks tööülesandeks kanepikasvatust. Et need kanepikasvatajad, kes tahaksid oma töösaadusi müüa, saaksid sellest õiglast hinda, korraldab Põllutöökoda kanepi seemne ja kiu kokkuostmist. Seemne ja kiu eest maksetakse vähemalt õiglase turuhind, on aga loota, et Põllutöökoda saab omalt poolt sellele hinnale veel veidi juure maksta.

Kanepikasvatajatel tuleks kanepi seeme ja kiud kokku võtta kogu maanoorteringi piirkonnast ja saata raudteel kaubana Tallinna, Vändra Toorlinavabriku Tallinna lao nimele. Iga üksiku kasvataja seeme tuleks enne eraldi kaaluda ja siis asetada kokku ühte suuremasse kotti. Puhastatud kanepi kiud aga peaksid olema nii pakitud, et oleks võimalik eraldada iga üksiku kasvataja saaki. Selleks tuleb pundi külge siduda puupulk, millele kirjutatud kasvataja nimi.

Kanepi seeme ja kiud tuleb ära saata hiljemalt veebruarikuu jooksul.

Pärast kauba kättesaamist saadetakse maanoorteringidele raha välja ühes vastava arvestusega, millest nähtub, kuipalju on õigus raha saada igal kasvatajal.

Seemnevilja puhtimise võistluse tulemused.

1938. a. korraldati maanoorteringidele seemnevilja puhtimise võistlus. Sel puhul saadeti välja 20 maanoorteringile kuivpuhtimisaparaat „Krat“ ühes puhtimisainega demonstratsiooniks ja 50 maanoorteringile puhtimisainet märgpuhtimise demonstratsiooniks.

Kokku puhtisid maanoorteringid 1938. a. ümmarguselt 50000 kg seemnevilja.

Kuivpuhtimisel ülesseatud normi täitsid ja omandasid nende käes tarvitusel olnud puhtimisaparaadi „Krat“ järgmised maanoorteringid: 1. Sinalepa Maanoortering, 2. Tännasilma Maanoortering, 3. Kärevere Maanoortering, 4. Luki Maanoortering, 5. Vatla Maanoortering, 6. Pikasilla Maanoortering, 7. Viisu-Koordi Maanoortering, 8. Haanja Maanoortering.

Enapuhtinud maanoorteringid omandasid päle selle veel eriauhindu järgmiselt:

1. Sinalepa Maanoortering, auhinnaks puhtimisaparaat „Priimus“.
2. Rahkla Maanoortering, auhinnaks puhtimisaparaat „Priimus“.
3. Tännasilma Maanoortering, auhinnaks puhtimisaparaat „Krat“.

4. Kärevere Maanoortering, auhinnaks puhtimisaparaat „Krat“.
5. Tuhala Maanoortering, auhinnaks puhtimisaparaat „Priimus“.
6. Luki Maanoortering, auhinnaks puhtimisaparaat „Krat“.
7. Adiste-Miiaste Noorte Maatulundusklubi, auhinnaks puhtimisaparaat „Krat“.

SAAREMAA MAANOORTE TÖÖKAVA 1939. AASTAKS.

7. jaan. peeti Kuressaares Saaremaa Maanoorte Ühenduse vanematekogu koosolek, kus leiti tarvilik olevat maanoorte tegevust 1939. aastal Saaremaal korraldada järgmiste põhimõtete järgi. Maanoorteringide juhtkondaesse paluda kaasa töötama kõiki gümnaasiumide, kesk-, kutse- ja põllumajandusl. kutsekoolide lõpetanud ja eesnimetatud koolides õppinud noori, kuni 25 aasta vanuseni. Maanoorteringid peavad kujunema maanoorte lööküksusteks maanoorte tööülesannete lahendamisel. Tööülesannete korraldada läbiviimiseks on tarvis tõsta maanoorteringide sisekorda ja distsipliini.

Maanoorteringide vanemaid liikmeid valmistada ette Isamaaliidu tööks ja suunata maanoorteringide tööd isamaalises ja põllumehelikus vaimus.

Maanoorteringide noorematest liikmetest moodustada kevadel tööühmad, mis vastava juhi kaasabil teostaksid jõukohaseid põllumajanduslikke ülesandeid, mis oleksid tasulised, nagu metsamine, juurvilja harimine, umbrohu hävitamine jne. Nii oleks võimalik maanoortel vabal ajal leida tasulist tööd ja teenida taskuraha, kuid oleks võimalik ka tarvilikke hooajatöid läbi viia. Et võimaldada noortele jõukohaseid töökohti, ühtlasi lahendada töökatte puudust, korraldavad konvendi noorte ühendused oma liikmetele tööjõu registreerimist ja neile töökohtade leidmist nii oma maakonnas kui mandrile.

Vanematukogu pidas tarvilikuks, et konventide maanoorte ühendused leiaksid talve jooksul võimalusi, et kõikides maanoorteringides saaksid talve jooksul ette valmistatud maanoorte lööktööalad teoreetiliselt, selleks korraldades vastavaid kursusi, suunates maanoorteringide õpingulist tööd. Lööktööülesanneteks oleksid linnukasvatust, heinaseemnekasvatust ja Sõrve põllumeeste konvendis seakasvatust. Kevadel on kavatsus Sandlas korraldada maakondlikku erialalist lööktööülesannetest osavõtvate noorte kevadpäeva, kus noo-

Pärnumaa maanoorte energilisemaid juhte.

Mihkel Reinsalu (end. Reinhold) — Enge-Pööravere Maanoorterangi kauaaegne juht ringivanemana. Praegune Pärnu-Jaagupi konvendi maanoorte vanem.

Aleksander Kallaste — Surju algkooli õpetaja. Juhanson) — Seliste Maanoorteringi ja Pärnu konvendi maanoorte vanem.

Juhani Ojamets (end. Seliste Maanoorterangi asutajaid 1927. a. praegu Surju Olnud kauemat aega ringi esimeheks ning praegu sama ringi vanemaks.

red saaksid nimetatud aladel praktilisi oskusi ja kogemusi. Eesti Mängudest osavõtmise küsimust kaaludes peeti soovitavaks, et Eesti Mängudel esineksid Pöide ja Pärsuma põllumeeste konvendi maanoored, kuna Kuressaare, Sõrve ja Kihelkonna konvendi maanoortel oleks kokkutulek Kuressaare sel puhul, kui Vabariigi President hr. K. Päts peaks külastama Saaremaad. Peeti tarvilikuks, et kõigis viies põllumeeste konvendis korraldatakse maanoorte kevadpäevad maanoorteritingide, konvendi ühenduste lippude õnnistamisega, mängude ja rahvatantsudega, töövõistlustega ja muu eeskavaga. Konvendi maanoorte ühenduste kevadpäevad peavad olema kohaliseks ettevalmistuseks maanoorte rohkearvuliseks osavõtuks üleriigilisest maanoorte suvipäevast 1939. a. suvel.

Maakondlikul põllumajanduse näitusel 1939. aastal Kuressaares korraldavad maanoorterid oma väljapanekuid konventide kaupa, kus igal maanoorteril on täita ja korraldada isesugune väljapanek mingisugusel maanoorte tööalal.

Pärnumaale kakskümmend uut maanoorteriringi.

Möödunud aasta viimastel kuudel kutsuti Pärnumaal ellu 10 uut maanoorteriringi. Väärrib märkimist, et neist 9 ringil on ringivanemaks õpetajad. Üldse suhtub enamuse õpetajaskonnast soojalt maanoorte liikumisele, mis ongi põhjustanud nii hoogsalt organiseeritud maanoortepere suurenemise.

Uusi maanoorteriringe asutati Kablile, Jäärja-Veeliksele, Vändra-Võierale, Vändra-Pärjõe, Tori-Viirale, Tori-Virulasse, Seliste-Järvele, Talli-Tuulele, Soomesale ja Taali-Põlendmaale.

Lähemal ajal on veel asutamisel maanoorteriringid Pärnu-Jaagupisse, Kilingi-Kikeperale, Vändra-Võidulale, Orajõe-Metsapöolele, Talile, Eidaperesse, Rajale, Tori-Urumarjale, Koonga-Kalli ja Tori-Metsakülasse.

Lähemal ajal kujuneb konventide järgi maanoorteriringide arvuline bilanss järgmiseks: esikohale tuleb Vändra konvent 12 maanoorteriringiga, millele järgneb Saarde 9 ringiga, siis Pärnu-Jaagupi ja Pärnu konvent, mõlemal 8, Audru 6 ja Abja 2 maanoorteriringiga. Kokku 45 maanoorteriringi. Viimastel kuudel on maanoorteriringide arv seega peaaegu kahekordistunud. Suuri edusamme sel alal teeb just Vändra konvent, kus seni tegutses vaid 4 ringi, kuid nüüd selle kolmekordistumisel omab juba täiesti normaalse maanoorteriringide võrgu. Kus aga noori vähe näib olevat, on Abja konvent, praegu kõigest 1 ja asutamisel samuti 1, seega kokku 2 maanoorteriringiga.

RAADIO: Reedel, 3. veebr. kell 17.45 kõneleb maanoorte sekretär R. Paglant teemal: „Kanakasvatuse hoogtööaasta mõte ja ülesanne“.

Kanakasvatuse hoogtöö-aasta „hambaraha“.

Teatavasti kuulutas Põllutöökoja juhatus 1939/40. a. kanakasvatuse hoogtöö-aastaks maanoortele. Selleks, et hoogtöö-aastal edukamalt kaasatöötajaid esile tõsta, korraldatakse Põllutöökoja poolt „E. Munaekspordi“ toetusel üleriigilised kanakasvatuse võistlused maanoortele (vaata „Tõusev Noorus“ nr. 12, 1938. a.).

Kanakasvatuse küsimused on praegu maanoorteringides üldiseks kõneaineks, igal pool tahetakse jõukohaselt kaasa aidata kanakasvatuse edendamistööle. Seda mitte ainult sõnades, vaid ka tegudes. Arvesse võttes maanoorte suurt huvi asja vastu, on see haaranud ka mitmeid organisatsioone ja asutusi. Oma tunnustuse ja esimese „hambaraha“ andis „E. Munaekspordil“ 14 hautamismasinat ja 300 kanakasvatuse õpperaamatu näol.

Hautamismasinad antakse maakondadesse maanoorte instruktorite korraldusse, kust maanoorteringid neid saavad kasutada tasuta. L. Kuusentali kanakasvatuse õpperaamat, mis on eesti keeles parim, jagatakse maanoorteringidele päriks.

Ülemaaline Maanoorte Ühendus loeb oma kohuseks avaldada organiseeritud maanoorte nimel „E. Munaekspordile“ südamlikku tänu tunnustuse ja kaasaaitamise eest maanoorte tööle.

Üleskutse kolmanda üleriigilise karskuskümnädala korraldamiseks.

Meie laiaulatuslikuks ühisetevõtteks alkoholismi vastu võitlemisel on kujunenud iga-aastane karskuskümnädal. Järjekorras kolmas neist korraldatakse 29. jaan. kuni 5. veebruarini 1939. a. hüüdsõna all:

Ühisel jõul alkoholi vastu!

Eesti Karskusliit ja Üleriiklik Karskuskümnädala nõukogu, kus on esindatud meie suuremad üleriiklikud seltskondlikud organisatsioonid, kirikuvalitsused, mitmed kojad, Sotsiaalmiinisterium, Kiikliku Propaganda Talitus ja Haridusministerium, pöörduvad seltskondlikude organisatsioonide, koolide ja kirikute, aga samuti ka kõigi kodanikkude poole üleskutsega algatada karskuskümnädala korraldamist selle lipukirja juhtimisel.

Kujunegu iga uus karskuskümnädal tähiseks, mis märgib meie ühises võitluses uusi võitlusid ja uut vaimu.

Üleriiklik Karskuskümnädala Nõukogu
Eesti Karskusliit.

KIRJAVAHETUS

Kaasnoortega kirjavahetust soovivad:

Virumaalt:

Mets Endel, Lauri kt., Kohtla.

Järvamaalt:

„Kaskela Niina, Viisu-Kuivajõe pk. Esna ag.
„Kaskela Olev, Viisu-Kuivajõe pk. Esna ag.

Läänemaalt:

Suurkivi Herman, Keravere pt., Martna ag.
Marley Franz, Martna ag., pk. 2.
„Täht Koidu“, Orgita Kodumajanduskool, Märjamaa.
„Muna Mari“, Orgita Kodumajanduskool, Märjamaa.

Pärnumaalt:

Laur Arno, Koorejaama pk., Mõisaküla, Enge ag.
Gans Herbert, Koorejaama pk., Mõisaküla, Enge ag.

Jakson Mann, Uduvere k-m Täienduskool, Enge ag.

Laur Eha, Uduvere k-m Täienduskool, Enge ag.

Kasela Luule, Koorejaama pk., Mõisaküla, Enge ag.

Tartumaalt:

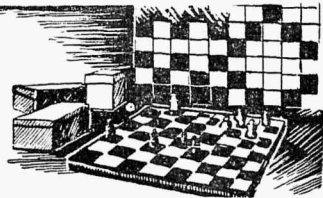
Ilmela Hillar, Haaslava, pk. 16.
Sakorski Gabriel, Haaslava, pk. 5.
Joovik Juss, Haaslava, pk. 41.
Malviste Endla, Vana-Kuuste vallam.
Rupste Ruts, Haaslava, pk. 5.
„Õökull“, V.-Konguta, pk. 1, Elva.
Kivi Hans, Lohusuu ag., pk. 12.

Võrumaalt:

„Heino“, Säna ag. pk. 30.
„Avo“, Säna ag. pk. 30
„Pärjake“, Erastvere, pk. 27.
„Hannes“, Erastvere, pk. 27.
„Ann“, Erastvere, pk. 23.

AJAVIIDE

Ristsõnad.

Paremale: 1. Sügisõuna sort. 8. Suur loom Indiast, ka porro sort. 13. Tööpõid. 14. Igakord. 15. Torm. 16. Loomasööt. 19. Mesilaspere. 21. Küsimus. 23. Maja osa. 25. Kosk P.-Ameerikas. 27. Metsloom. 29. „Mägila“ noorperemees. 30. Toetuspunkt. 31. „Estonia“ laulja. 32. Purje. 34. Noot. 35. Kaks ühesugust täishäälikut. 36. Kära. 38. Kaua aega tagasi. 39. Põllumajanduslik keskküing. 40. Naisenimi. 42. Varja. 43. Põllutööriist. 46. Merelind. 48. Eesti kunstnik. 49. Number. 50. Prantsuse riigimees. 51. Mitte terve. 53. Peidus. 57. Sina. 58. Kuu. 59. Tunne. 61. maa — mõõtüksus. 62. Hädasignaali. 64. Vana rohi. 65. Naine „Libahundist“. 67. Kaubanduslik lühend. 68. Noot. 70. Ligikaudu. 71. Piigi teravik. 74. Idamaine tiitel — ka Fr. Krulli uudismaa ader. 76. Katkine koht. 78. Hüüe. 79. Noot. 80. Mitte vana. 82. Parim rootsi värv. 83. Taime kasvatamise koht.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12						
13			□		□	14			□	15		□					
16			17	18	□	□	19		20	□	21	22					
		□	23		24	□	25			26		□					
27		28		□	29			□	□	30		□					
	□	31				□	32	33	□	34		□	35				
36	37			□		□	38			□	39		□				
		□	□	40		41	□		□	42		42a					
□	43	44	45		□	46	47		□	48		□	49	□			
50				□	51			□	52		□	53	54		55		
		□	56		□		□	□	57		□	58			□		
		□	59			60		□	□	□	61				□		
62	63			□	64			□	65	66					□	67	
68			□	69	□	□	70				□				□	□	
71		72			73	□		□	74		75	□	□	76		77	
				□	78			□	79		□	80			81	□	82
83								□	84								

Suits koguneb veeklaasi.

Asetage täiesti läbipaistev tühi joogiklaasi lauale ja katke see kummuli päälpeandud alustassiga. Paluge kedagi koosolijast, et ta süütaks paberossi ja puhuks eemalt suitsu klaasi pääle. Seletage, et teil on seesugune klaas, mis kogub õhust paberossisuitsu endasse. Varsti täitub klaas paksu hallikasvalge suitsuga.

Selle kunsttülki ettevalmistused on järgmised. Enne klaasi lauale asetamist tilgutage selle põhja mõned tilgad soolhapet. Alustassi põhi aga tehke märjaks tinkpiiritusega (NH₃ OH) sellelt küljelt, mis klaasi vastu puutub.

Tinkpiiritus eraldab endast terava lõhnaga ammoniak-gaasi, mis kokku puutudes soolhappega muutub läbipaistmatuks auruks.

TOIMETUS ja TALITUS: Tallinn, Pikk tänn. 42. Telefon 484-84. — Posti jooksev arve nr. 275. Ilmub üks kord kuus. **TELLIMISE HIND:** aastas kr. 1.50; 1/2 aastas kr. —.80. Üksiknumber 20 senti. Vastutav ja päätoimetaja I. Tõrmaküla, tegevtoimetaja agr. E. Nugis.

Kummi- ja metalli-

Maanoored!

Laske valmistada oma organi-
satsioon. templid meie juures!

TEMPLID

Shabloonid, metsakirved j.n.e.
Numeraatorite parandus.

A. TARGAMA

Tallinn, Nunne 18. (Kloostri nurg.) Tel. 473-69

RESERVEERITUD

ÜHISELU TRÜKIKODA

Tallinnas, Pikk 42 / Kõnetraat 442-04

Valmistab maitsekalt ja parajate hindadega igasuguseid trükitöid kõige lihtsamast kõige keerukamani. Telefonilised tellimised täidetakse täpselt. Laos alati valmis vallavalitsuste ja vallakohtute kantseleiraamatud, plangid, võlakirjad, ikalduskahjude hindamise aktid jne.

Töö korralikkusele ja täpsusele pannaakse erilist rõhku.

Rotatsioonitrükk . Nooditrükk . Raamatuköitmine

Põllumajanduse Pank

Ujukoht Tartus, Suurturg nr. 9, omas majas.
Telefonid: kodufeljaam nr. nr. 50, 10-65, 16-99.

Arvete seis 31. detsembril 1938.

Aktiiva		Passiiva	
Rasja ja j/arved teist. pank.	kr. 815.420.81	Dja- ja muud kapitalid	kr. 279.419.17
Wäärtpaberid ja osamaks		Hoiussummad:	
teistes asutistes	" 201.564.60	tähtajal	kr. 1.352.471.63
Wäärtused	" 55.141.36	jookswad	" 1.666.346.88
Laenuid	" 2.249.164.63	Wõlad teistes krediidiasut.	" 3.018.818.51
Korrespondendid	" 21.851.59	Korrespondendid	" 70.682.33
Garantii deebitorid	" 17.765.—	Wäljaantud garantiid	" 17.765.—
Wallaswara	" 32.893.98	Tulud	" 246.488.91
Finantswara	" 250.000.—	Muud passiwad	" 17.693.77
Tulud	" 148.725.44		
Muud aktiwad	" 22.599.23		
	kr. 3.815.126.64		kr. 3.815.126.64

Pank wõtab raha hoiule ajakohase %ga, annab heade kindlustuste vastu tahtistufeta laenuid, ostab E. W. Riigikassa pantkirju ja toimetab kõiki pangaooperatsioone.

Korrespondendid kõigis tähtsamates keffkohtades. Pank ostab ja müüb wäliswaluutat. Põllumajanduse pangaga opereeriwad kõik põllumehed, põllumajanduslikud ühised ja omawalitsused.

Panga juures E. D. ja U. A. kindlustusfelts „Dma“ aagentuur.

Juhatus.

Praegu on paras aeg

alustada ettevalmistusi

taimelavade ehitamiseks.

Muretsege uued lavakastid ja lavaaknad, kohendage olemasolevaid.

A/S. Järvakandi Tehaste lauahoovis, Tallinn, Petrooleumi 4, telef. 312-09, on müügil valmis aknaraamid lavadele ja mitmesugused lauad lavakastide ehitamiseks.

A/S. Järvakandi Tehaste

aiandusklaasi

võite osta ja tellida igast ehitustarvetega kauplevast ärist või tehaste Tallinna kontori kaudu.

A-s. Järvakandi Tehased

Tallinn, Pärnu mnt. 10.

Telef. 458-62.

Kellel pole võimalik veel käesoleval kevadel asuda lava ehitamisele, või kes koguni kahtleb lava tulukuses, katsetagu, kuivõrd kiirendavalt mõjub külvatud aedviljaseemne idanemisele lihtne klaasikild, mis on asetatud otse mullale, külvatud seemne kohale. Katke mõnel peenral külvivagu suuremate klaasi-kildudega ja veenduge ise, et niisuguses kohas taim kiiremini kergib. Arusaadav, et lavas, kus alt annab mullakihi soojust soe sõnnik ja ülalt taimekasv on kaitsitud lavaaknaga külma vastu, peab arenema ja arenebki taim hästi varakult.